

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧVI
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΗ

Συντονισμός και αξιολόγηση των ενεργειών

ΑΝΕΠΙΣΗΜΗ ΕΚΔΟΣΗ

**Η νέα περίοδος προγραμματισμού 2000-2006:
μεθοδολογικά έγγραφα εργασίας**

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

**Η εκ των προτέρων αξιολόγηση των παρεμβάσεων
των Διαρθρωτικών Ταμείων**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ : ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	5
ΜΕΡΟΣ Ι : ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	7
1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	7
2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ, ΤΩΝ ΑΔΥΝΑΜΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ, ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ Η ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΤΟΜΕΑ.....	9
3. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	11
4. ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ.....	13
5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	17
6. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ	20
ΜΕΡΟΣ ΙΙ : ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : ΜΕΘΟΔΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	24
1. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	24
2. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	24
3. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΩΣΤΕ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ	24
4. ΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ	25
5. ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΧΕΔΙΟΥ Η ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	25
6. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ.....	26
7. ΠΟΙΟΤΗΤΑ	26
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι : ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ 1 ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	28
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	30
ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ: ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	30
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	31
ΧΑΡΑΞΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ: ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	31
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ :ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ.....	33
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV :..... ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ.....	34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V : ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΡΓΩΝ.....	36
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI :ΕΝΤΥΠΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	38
1. ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.....	38
2. ΕΓΓΡΑΦΑ «MEANS» (ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ).....	38
3. ΛΟΙΠΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	39
4. ΛΟΙΠΑ ΕΓΓΡΑΦΑ	39

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παρόν μεθοδολογικό έγγραφο απευθύνεται στις εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές αρχές που είναι επιφορτισμένες με τον προγραμματισμό των διαρθρωτικών παρεμβάσεων της Κοινότητας για την περίοδο 2000-2006 και ειδικότερα σε εκείνους που είναι αρμόδιοι για την οργάνωση της αξιολόγησης.

Στο παρόν έγγραφο διευκρινίζονται ενδεικτικά το περιεχόμενο και η οργάνωση της εκ των προτέρων αξιολόγησης, με αναφορά στις υφιστάμενες πρακτικές. Τονίζεται επίσης η απαιτούμενη ελαστικότητα κατά την εφαρμογή, ανάλογα με τη φύση του προγράμματος που αξιολογείται (Σχέδιο, Ενιαίο Έγγραφο Προγραμματισμού, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, Συμπλήρωμα Προγραμματισμού, κλπ.).

Η εκ των προτέρων αξιολόγηση είναι μια αμφίδρομη διαδικασία που παρέχει εκτιμήσεις και συστάσεις από τους αξιολογητές, χωριστά από τους αρμόδιους για το σχεδιασμό, για θέματα σχετικά με την πολιτική ή το πρόγραμμα. Στόχος είναι η βελτίωση και η ενίσχυση της τελικής ποιότητας του καταρτιζόμενου σχεδίου ή προγράμματος. Από την άποψη αυτή, οι εν λόγω εργασίες αξιολόγησης πρέπει να διευκολύνουν τον επικοινωνιακό διάλογο μεταξύ των υπεύθυνων για το σχέδιο ή το πρόγραμμα και των αξιολογητών. Οι κρατικές αρχές έχουν φυσικά την τελική ευθύνη για το περιεχόμενο του τελικού κειμένου του πλάνου.

Κατά το πέρας της εν λόγω διαλογικής διαδικασίας, η εκ των προτέρων αξιολόγηση αποτελεί βασικό στοιχείο για την κατανόηση της στρατηγικής και της κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων (που θα αποτελέσει το αντικείμενο διαπραγματεύσεων με την Επιτροπή), αναφέροντας σαφώς τη λογική και το εύρος των επιλογών που πραγματοποιήθηκαν. Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του προγράμματος, ακόμα και εάν, για λόγους διαφάνειας, θα ήταν επιθυμητό να περιλαμβάνεται το έργο των αξιολογητών σε χωριστό ενιαίο κείμενο.

Η αξιολόγηση που πραγματοποιείται από τους εμπειρογνώμονες αξιολογητές θα καλύπτει τα 6 βασικά στοιχεία ενός προγράμματος :

- να λαμβάνεται υπόψη η κτηθείσα πείρα·
- το κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο της παρέμβασης·
- τις στρατηγικές επιλογές και τις ενέργειες προτεραιότητας που επελέγησαν, καθώς και την εσωτερική και εξωτερική συνεκτικότητά τους·
- την ποσοτικοποίηση των στόχων·
- την εκτίμηση των αναμενόμενων κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων και την κατανομή των πόρων·
- το σύστημα υλοποίησης του προγράμματος.

Καθένα από τα στοιχεία αυτά πρέπει να εμφανίζεται στην έκθεση αξιολόγησης, με διαφορετικό όμως βαθμό ακρίβειας, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας (μεταξύ κυρίων και μικρών προγραμμάτων). Τούτο σημαίνει, για παράδειγμα, ότι οι αναμενόμενες μακροοικονομικές επιπτώσεις θα αξιολογούνται μόνο εφόσον το επίπεδο παρέμβασης είναι σημαντικό σε σύγκριση με το επίπεδο του ΑΕΠ. Αντίστοιχα, η αξιολόγηση είναι αποτελεσματική σε σχέση με το κόστος της μόνο εφόσον

πραγματοποιείται σε τομείς που δεν έχουν καλυφθεί σε άλλο επίπεδο προγραμματισμού (σχέδιο, επιχειρησιακό πρόγραμμα ή συμπλήρωμα προγράμματος).

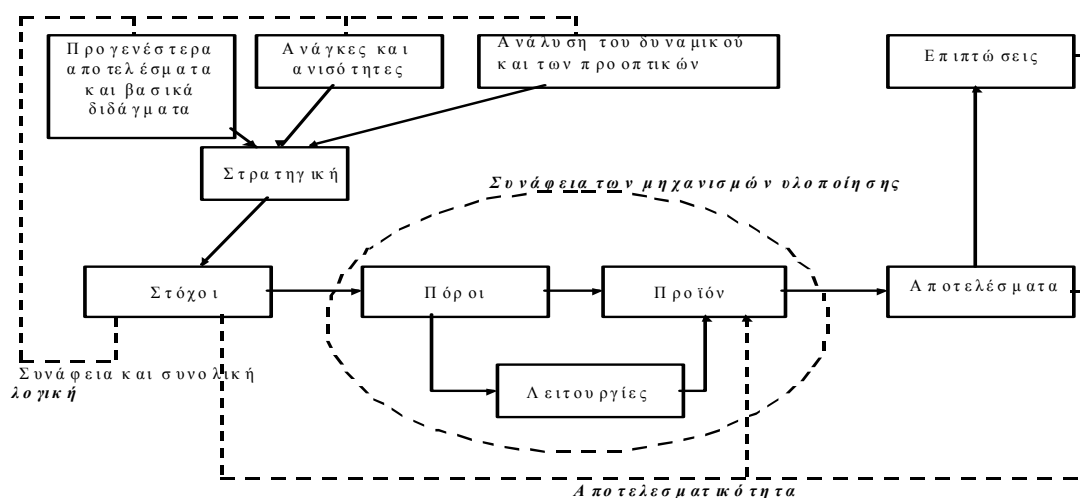
Η μεθοδολογία της εκ των προτέρων αξιολόγησης, η οποία αναπτύσσεται στη συνέχεια, καλύπτει ολόκληρο το σύστημα προγραμματισμού (σχέδια, προγράμματα, συμπλήρωμα προγράμματος), ακόμα και εάν τα υποβληθέντα στην Επιτροπή σχέδια προγραμμάτων αφορούν αποκλειστικά το επίπεδο προτεραιοτήτων και ποσοτικοποιημένους στόχους, σύμφωνα με τους κανονισμούς. Συνεπώς, η διαδικασία αξιολόγησης πρέπει να καλύπτει τη διαδικασία προγραμματισμού στο σύνολό της, έτσι ώστε να παρέχει αληθινή προστιθέμενη αξία και βελτιωμένη ποιότητα για τα έγγραφα που θα αποτελέσουν το αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ των διαφόρων εταίρων.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ : ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Στο πλαίσιο των διαρθρωτικών πολιτικών, η διαδικασία της εκ των προτέρων αξιολόγησης έχει τους ακόλουθους στόχους :

- **Εκτίμηση εάν το συνολικό σχέδιο ή πρόγραμμα αποτελεί το ενδεδειγμένο μέσο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που πλήττουν την περιφέρεια ή τον τομέα :**
 - Η εκ των προτέρων αξιολόγηση αφορά κατ' αρχήν την ανάλυση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών, καθώς και του δυναμικού της συγκεκριμένης περιφέρειας ή του τομέα. Αποσκοπεί στον εντοπισμό των αναγκών και στην κατάταξή τους κατά σειρά σπουδαιότητας.
 - Παρέχει στις αρμόδιες αρχές μια εκ των προτέρων άποψη σχετικά με βασικά θέματα που αφορούν την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Τα εν λόγω ζητήματα ενδέχεται να περιλαμβάνουν τη διαρθρωτική προσαρμογή περιφερειών που παρουσιάζουν αναπτυξιακή καθυστέρηση, τις κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές, τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων της απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και πλούτου.
 - Τα διδάγματα της κτηθείσας πείρας αποτελούν βασικό στοιχείο της διαδικασίας της εκ των προτέρων αξιολόγησης. Τα εν λόγω διδάγματα δύνανται να παράσχουν στοιχεία μιας πρώτης διερεύνησης σχετικά με τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των προτεινόμενων παρεμβάσεων.
- **Εκτίμηση εάν το σχέδιο ή πρόγραμμα διαθέτει επαρκώς καθορισμένους άξονες στρατηγικής, προτεραιότητες και στόχους και εάν αντικατοπτρίζει μια τεκμηριωμένη άποψη για την καταλληλότητά τους και την πραγματική δυνατότητα να επιτευχθούν.**
 - Ο βαθμός συνοχής μεταξύ αναγκών, στόχων, δραστηριοτήτων και των ζητούμενων αποτελεσμάτων, αποτελεί ένα από τα βασικά ζητούμενα της εκ των προτέρων αξιολόγησης δηλαδή η επιλεγείσα στρατηγική σε σχέση με τα προβλήματα ανάπτυξης και η αξιολόγηση της σχετικής βαρύτητας που αποδίδεται σε κάθε δραστηριότητα.
 - Επίσης σημαντική είναι η επιδίωξη ισορροπίας και η ένταξη των προτεραιοτήτων του σχεδίου ή προγράμματος στο πλαίσιο της συμβολής τους στην επίτευξη των στόχων της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής. Το ίδιο ισχύει και για την συνοχή μεταξύ περιφερειακών, εθνικών και κοινοτικών προτεραιοτήτων.

Πλαίσιο 1 : Βασικές συνιστώσες της εκ των προτέρων αξιολόγησης, όπως ορίζονται στα άρθρα 40 και 41 του κανονισμού

- **Συμβολή στην ποσοτικοποίηση των στόχων και τη δημιουργία μιας βάσης για την παρακολούθηση και τις μελλοντικές δραστηριότητες αξιολόγησης.**
 - Τα αποτελέσματα της εκ των προτέρων αξιολόγησης – συμπεριλαμβανομένων στοιχείων από την Επιτροπή κατά το στάδιο της διαπραγμάτευσης – θα αποτελούν βασικό στοιχείο των μελλοντικών – ενδιάμεσης και εκ των υστέρων – αξιολογήσεων καθώς και για το μηχανισμό επίδοσης. Η ποσοτικοποίηση των στόχων και ο εντοπισμός των βασικών δεικτών αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικά ζητήματα στο πλαίσιο της εκ των προτέρων αξιολόγησης.
- **Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να αναλύει την επάρκεια των μηχανισμών ρυθμίσεων υλοποίησης και παρακολούθησης και να συμβάλλει στο σχεδιασμό των διαδικασιών και των κριτηρίων επιλογής του έργου.**
 - Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να εμπεριέχει μια πρώτη γνώμη των εμπειρογνομόνων σε επίπεδο ΣΠΑ, ιδίως σε σχέση με τις βασικές ρυθμίσεις και την κτηθείσα πείρα. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να εξετάζει θέματα σχετικά με τις διαδικασίες επιλογής του έργου και τα κριτήρια, τόσο σε επίπεδο σχεδίου όσο και σε επίπεδο συμπληρωματικού προγράμματος.
- **Η Επιτροπή στοχεύει να προβεί σε μια διεξοδική ανάλυση, ιδίως σε επίπεδο σχεδίου πριν από την οριστικοποίηση του ενιαίου εγγράφου προγραμματισμού και του ΚΠΣ.**
 - Η συνάφεια, η ποιότητα και το αποτέλεσμα της προτεινόμενης στρατηγικής θα αποτελέσουν βασικά θέματα για την εν λόγω εκτίμηση. Θα εξεταστεί επίσης προσεκτικά η συνάφεια της στρατηγικής με τις διατάξεις του κανονισμού που αφορούν την χρηστή και αποτελεσματική διαχείριση κατά την φάση της υλοποίησης. Η Επιτροπή θα βασιστεί τόσο στους ειδικούς που διαθέτει στις υπηρεσίες της όσο και, εφόσον παραστεί ανάγκη, σε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες.

ΜΕΡΟΣ Ι : ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Διδάγματα από την εμπειρία του παρελθόντος και αποτελέσματα

Η σωστή πρακτική απαιτεί τη θεώρηση των τριών σταδίων αξιολόγησης – της εκ των προτέρων, της ενδιάμεσης και της εκ των υστέρων αξιολόγησης σαν μια ενιαία ή ολοκληρωμένη διαδικασία. Τούτο εκφράζεται στους κανονισμούς. Η αξιολόγηση θεωρείται ως κυκλική διεργασία που αντιστοιχεί στον κύκλο ζωής του συγκεκριμένου προγράμματος.

Σημαντική πηγή γνώσης αντιπροσωπεύουν οι προγενέστερες αξιολογήσεις. Καλύπτουν συχνά ανάλογα είδη ενεργειών, δεδομένου ότι πολλές πολιτικές δεν μεταβάλλονται σε μεγάλο βαθμό από το ένα έτος στο άλλο ή από το ένα πρόγραμμα στο άλλο.

- □ Οι εκ των υστέρων αξιολογήσεις από την περίοδο 1989-93¹ και οι εκ των προτέρων, οι ενδιάμεσες και οι τελικές αξιολογήσεις (απολογισμός) από την περίοδο 1994-99 παρέχουν στοιχεία για βασικά θέματα, όπως είναι :
 - η συνοχή και καταλληλότητα προθέσεων και στόχων·
 - η αποτελεσματικότητα των πολιτικών και τα χρησιμοποιούμενα μέσα·
 - τα αποτελέσματα και οι επιπτώσεις στις συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές και τομείς.
- □ Εντοπίζονται επίσης οι δυσχέρειες ως προς την υλοποίηση και τα αποφασιστικής σημασίας περιστατικά που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της πολιτικής.
- □ Οι υφιστάμενες αξιολογήσεις περιλαμβάνουν συχνά στοιχεία για φυσικές υλοποιήσεις και, ενίοτε, αποτελέσματα. Ο συνδυασμός των εν λόγω στοιχείων με το πραγματικό κόστος δύναται να οδηγήσει στον εντοπισμό του μοναδιαίου κόστους και τούτο ενισχύει τα χρηματοδοτικά σχέδια και συμβάλλει στον αποτελεσματικότερο σχεδιασμό των χρηματοδοτικών μέσων και σε αποτελεσματικότερο χρηματοδοτικό σχεδιασμό.
- □ Οι θεματικές αξιολογήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί είτε από την Επιτροπή είτε σε εθνικό επίπεδο, παρέχουν χρήσιμα στοιχεία, συγκρίνοντας την αποτελεσματικότητα πολιτικών σε συγκεκριμένους τομείς, καθώς και προσδιορίζοντας τις αποτελεσματικότερες πρακτικές που δύνανται, σε πολλές περιπτώσεις, να είναι μεταβιβάσιμες.
- □ Οι εμπειρίες από προγενέστερα προγράμματα σε περιφέρειες άλλων κρατών μελών δύνανται επίσης να χρησιμοποιηθούν για λόγους σύγκρισης. Οι συγκρίσεις αυτές δύνανται να χρησιμοποιηθούν κατά την ανάλυση της στρατηγικής, των

¹ Τούτο δεν θα ισχύει για τις πρόσφατα επιλέξιμες περιφέρειες (2000-2006) ή για τις περιφέρειες που κρίθηκαν επιλέξιμες για πρώτη φορά κατά την περίοδο 1994-1999. Για τις εν λόγω δύο κατηγορίες η εμπειρία που απέκτησαν άλλα κράτη μέλη ή περιφέρειες, αποτελεί χρήσιμη πηγή πληροφοριών. Σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχει παγιωμένη παράδοση και μέθοδος αξιολόγησης, εκτός των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων, η οποία θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί.

προτεραιοτήτων δράσης και των στόχων. Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικό ρόλο δύναται να διαδραματίσει η εκ των προτέρων αξιολόγηση.

Βασικά ζητήματα

Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να συμβάλλει στην ταξινόμηση όλων των ανωτέρω στοιχείων, να εξετάσει την εξέλιξή τους και την ενσωμάτωσή τους, στο πλαίσιο της συνολικής διαδικασίας κατάρτισης σχεδίων ή προγραμμάτων. Να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο στα εν λόγω σχέδια ή προγράμματα ελήφθησαν υπόψη προηγούμενα αποτελέσματα αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης της κτηθείσας πείρας σε θέματα στρατηγικής και υλοποίησης προγραμμάτων. Κατά συνέπεια, η εκ των προτέρων αξιολόγηση συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη κατανόηση των εξής :

- Της επάρκειας της υφιστάμενης στρατηγικής ή της ανάγκης τροποποιήσεων.
- Της αποτελεσματικότητας της υφιστάμενων μέσων "παραγωγής" της πολιτικής.
- Των αποφασιστικών παραγόντων που επηρεάζουν την υλοποίηση και την αποτελεσματικότητα.
- Προβλήματα από άποψη δυνατότητας αξιολόγησης και παρακολούθησης της πολιτικής.

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ, ΤΩΝ ΑΔΥΝΑΜΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ, ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ Η ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΤΟΜΕΑ

Η σημαντικότερη συμβολή της εκ των προτέρων αξιολόγησης είναι η επαλήθευση της προτεραιότητας που έχει δοθεί στις διάφορες κοινωνικο-οικονομικές ανάγκες. Η εν λόγω ταξινόμηση των αναγκών που είναι δυνατόν να καλυφθούν, αποτελεί προϋπόθεση για τον καθορισμό των σχετικών στρατηγικών αξόνων και προτεραιοτήτων. Μετά από ανασκόπηση διδαγμάτων του παρελθόντος, είναι απαραίτητη η πραγματοποίηση περαιτέρω εμπειριστατωμένης ανάλυσης του κοινωνικο-οικονομικού πλαισίου.

- □ Κάθε περιφέρεια, τομέας ή κράτος μέλος έχει τις δικές του δυνατότητες και αδυναμίες και, σε μια ανοικτή οικονομία, έχει ευκαιρίες και δέχεται απειλές που προκύπτουν από το ευρύτερο περιβάλλον. Στην εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να αναλύονται τα θέματα αυτά καθώς και οι διαφορές που υπάρχουν στη βάση τους.
- □ Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να αρχίζει με μια σύντομη αλλά πλήρη ανάλυση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών που επικρατούν στην υπό εξέταση περιφέρεια, τομέα ή ομάδα. Τούτο πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, δέσμη στοιχείων για μια σειρά από κατάλληλους κοινωνικο-οικονομικούς και συγκυριακούς δείκτες, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία ποσοτικοποίησης.
- □ Όσον αφορά ορισμένες βασικές αδυναμίες, είναι σημαντική η περαιτέρω ανάλυση έτσι ώστε να γίνουν κατανοητές οι διαφορές και τα αίτια αυτών για να προσδιοριστεί εάν έχουν μόνιμο και διαρθρωτικό χαρακτήρα.
- □ Η φάση αυτή πρέπει να συμπληρώνεται με ανάλυση των εξελίξεων στο εξωτερικό περιβάλλον της συγκεκριμένης περιφέρειας, του τομέα ή του πεδίου και από μια εκτίμηση του τρόπου με τον οποίο οι εν λόγω εξελίξεις επηρεάζουν τις βασικές αδυναμίες ή δυνατότητες. Είναι προφανώς αδύνατο να προβλεφθούν οι εξελίξεις για περίοδο επτά ετών. Εντούτοις, είναι δυνατόν να γίνουν υποθέσεις σχετικά με πιθανές εξελίξεις σε εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνή κλίμακα.
- □ Οι κανονισμοί προβλέπουν τρεις ειδικότερες αναλύσεις: μια ανάλυση για τους ανθρώπινους πόρους (βλέπε Παράρτημα I), μια εκτίμηση της περιβαλλοντικής κατάστασης της συγκεκριμένης περιφέρειας πρέπει να εξετάζει τις βασικές δυνατότητες και αδυναμίες της έτσι ώστε να γίνονται κατανοητές οι σχετικές με την οικονομική ανάπτυξη ευκαιρίες αλλά και απειλές από άποψη περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων της περιοχής (βλέπε Παράρτημα III). Επίσης, πρέπει να πραγματοποιείται εκτίμηση της κατάστασης από άποψη ισότητας ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών (βλέπε Παράρτημα IV).
- □ Στο στάδιο της αξιολόγησης του σχεδίου, θα αξιολογείται η ποιότητα των πραγματοποιηθεισών αναλύσεων, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο οι εν λόγω αξιολογήσεις έχουν ενταχθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής και έχουν ενσωματωθεί στο σχέδιο. Τούτο θα επικεντρωθεί κατά κύριο λόγο στην προτεραιότητα των αναπτυξιακών αναγκών και στην έκφρασή τους στο πλαίσιο των στόχων και των σαφών προτεραιοτήτων για την ανάληψη δράσης.

Κτηθείσα πείρα και πρακτικά θέματα:

Τα κράτη μέλη έχουν ήδη αποκτήσει εμπειρίες από κοινωνικο-οικονομικές αναλύσεις που προκύπτουν από τις δύο προηγούμενες γενεές σχεδίων και προγραμμάτων. Η εν λόγω ανάλυση περιοριζέτο συχνά σε μια περιγραφή των αδυναμιών και των δυνατοτήτων και αποτελούσε μάλλον μια υποχρέωση βάσει των κανονισμών παρά ουσιώδες τμήμα της χάραξης στρατηγικής. Επίσης, η περιγραφή ήταν μάλλον στατική και συχνά ποιοτική. Στο παρόν έγγραφο η Επιτροπή επιδιώκει ένα δυναμικότερο είδος ανάλυσης.

Βασικά ζητήματα

Κατά το πέρας του σταδίου αυτού είναι σημαντικό να υπάρχει :

- Μια συνεκτική ταξινόμηση των βασικών ανισοτήτων που θα πρέπει να αντιμετωπισθούν
- Εντοπισμός των στόχων σε σχέση με τις ανάγκες προτεραιότητας.
- Προσδιορισμός των παραγόντων που ευνοούν την οικονομική και κοινωνική συνοχή, την αειφόρο ανάπτυξη και την ισότητα ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών.

3. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Από τη στιγμή που θα έχουν εξεταστεί οι βασικές ανάγκες και τα κοινωνικο-οικονομικά προβλήματα, η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να συμβάλει στον σαφή καθορισμό της ισορροπίας μεταξύ του συνδυασμού των πολιτικών και των προτεινόμενων δραστηριοτήτων στα σχέδια, καθώς και στην αιτιολόγηση της επιλογής που πραγματοποιήθηκε.

Η λογική του σχεδίου μαζί με την πολιτική που επελέγη, εκτιμάται μέσω του ελέγχου του τρόπου με τον οποίο κάθε μέρος του προγράμματος ("περιοχή ή άξονας προτεραιότητας") θα συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να συμβάλει στην κατανόηση του βαθμού στον οποίο τα μεμονωμένα τμήματα του προγράμματος αντιστοιχούν στις ανάγκες προτεραιότητας.

Συνάφεια

- □ Κατά συνέπεια, το σημείο εκκίνησης είναι η αιτιολόγηση των προτεραιοτήτων που δίδονται στους συνολικούς στόχους της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Η απασχόληση και η ανταγωνιστικότητα αποτελούν τις σημαντικότερες από τις εν λόγω προτεραιότητες. Σε ποιο βαθμό κάθε προτεραιότητα είναι σχετική και συμβάλει στην επίτευξη των εν λόγω συνολικών στόχων; Στην αιτιολόγηση των προτεραιοτήτων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η φύση και η ιδιαιτερότητα των τριών στόχων των Διαρθρωτικών Ταμείων, όπως ορίζονται στη συνθήκη και τους κανονισμούς.
- □ Οι προτεραιότητες πρέπει επίσης να αιτιολογούνται με βάση τις εξελισσόμενες ανάγκες που εντοπίζονται στο πλαίσιο των βασικών ανισοτήτων που παρατηρούνται στις συγκεκριμένες περιφέρειες, τομείς ή ομάδες. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να συμβάλει στην κατανόηση του βαθμού προτεραιότητας στον οποίο αντιστοιχεί η προαναφερθείσα ταξινόμηση των ανισοτήτων και αναγκών.

Συνοχή

- □ Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να καλύπτει την εσωτερική συνοχή μεταξύ των στόχων του σχεδίου, του προγράμματος και του συμπληρωματικού προγράμματος. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να παρέχει μια εκτίμηση της συνοχής μεταξύ, αφενός της στρατηγικής και των ειδικών στόχων όπως ορίζονται στα σχέδια, στα Ενιαία Έγγραφα Προγραμματισμού και, αφετέρου, των επιχειρησιακών στόχων όπως ορίζονται σε επίπεδο μέτρου στο συμπληρωματικό πρόγραμμα.
- □ Επίσης, στην εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να εξετάζεται η εξωτερική συνοχή του σχεδίου. Η διαρθρωτική πολιτική και οι παρεμβάσεις πρέπει να συμβιβάζονται με την εθνική μακρο-οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, καθώς και με τις κοινοτικές πολιτικές και κανόνες.

Κτηθείσα πείρα και πρακτικά θέματα

- □ Τα κράτη μέλη έχουν ήδη αποκτήσει εμπειρίες στο θέμα αυτό και κατά τον τρόπο αυτό είναι αυτονόητο να αναμένεται ικανοποιητικότερη αξιολόγηση της λογικής των μελλοντικών σχεδίων, σε σύγκριση με εκείνα που υποβλήθηκαν κατά την περίοδο 1993-94. Τα ζητήματα αυτά έχουν επίσης εξεταστεί κατά τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις. Οι εκ των υστέρων αξιολογήσεις της προηγούμενης περιόδου και οι τελικές αξιολογήσεις που πραγματοποιούνται επί του παρόντος, προσφέρουν σημαντικά στοιχεία για ανάλυση.
- □ Κατά την εξέταση της λογικής και της συνοχής του σχεδίου ή του προγράμματος στο πλαίσιο της αξιολόγησης, θα πρέπει κατ'αρχήν να κατανοούνται τα επίσημα κείμενα – κανονισμοί, θέσεις σχετικά με την εθνική πολιτική και κοινοτικές πολιτικές και προτεραιότητες. Θα πρέπει επίσης να παρέχεται πρόσβαση σε προκαταρκτικές μελέτες, προηγούμενες αξιολογήσεις και στοιχεία.
- □ Σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι πιθανό να εντοπιστεί σύγκρουση προτεραιοτήτων ή ακόμα και έλλειψη συνοχής. Στην εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι εν λόγω πιθανές αντιφάσεις. Η διαπραγμάτευση ενός συμβιβασμού εναπόκειται σε εκείνους που λαμβάνουν αποφάσεις.

Βασικά ζητήματα

- Η αξιολόγηση της λογικής και της συνολικής συνοχής της στρατηγικής, αποτελούν βασικά στοιχεία για την αιτιολόγηση του συνδυασμού μέτρων. Τα δύο αυτά στοιχεία απαιτούν κάποια ένδειξη των λόγων για τους οποίους επελέγησαν οι συγκεκριμένες προτεραιότητες και ελήφθησαν οι αποφάσεις για τις δαπάνες.
- Στην εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να παρουσιάζονται οι αρμόδιοι για το σχεδιασμό και οι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων, με σαφή αιτιολόγηση του μεριδίου και της βαρύτητας κάθε προτεραιότητας και στρατηγικού άξονα.
- Η αιτιολόγηση της στρατηγικής πρέπει να πραγματοποιείται σε επίπεδο συνολικών στόχων – Οικονομικής και Κοινωνικής Συνοχής – με βάση τις εξελισσόμενες ανάγκες και τις βασικές ανισότητες καθώς και με βάση τη συμφωνία με εθνικές και κοινοτικές πολιτικές και προτεραιότητες.
- Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να παρέχει μία εκτίμηση της συνοχής μεταξύ των στρατηγικών, των ειδικών και των επιχειρησιακών στόχων.

4. ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

Μετά από τον καθορισμό των προτεραιοτήτων, η ποσοτικοποίηση των στόχων, με ιδιαίτερη έμφαση στους στρατηγικούς και επιχειρησιακούς στόχους², είναι σημαντική για τον καθορισμό του στόχου τον οποίο αναμένεται να επιτύχει το πρόγραμμα. Η ποσοτικοποίηση αφορά τόσο τους στόχους του σχεδίου/προγραμμάτων όσο και τις βασικές ανισότητες. Οι ποσοτικοποιημένοι στόχοι συνθέτουν τη βάση για την επακόλουθη παρακολούθηση και αξιολόγηση του προγράμματος. Επιπλέον, οι βασικές ανισότητες πρέπει να παρέχονται σε ποσοτικοποιημένη μορφή.

Η ποσοτικοποίηση του σχεδίου διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο σε ολόκληρη τη διαδικασία, δεδομένου ότι στη βάση αυτή θα ποσοτικοποιηθούν τα Ενιαία Έγγραφα Προγραμματισμού, τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα. Συνήθως, οι συνολικοί και ειδικοί στόχοι ποσοτικοποιούνται επίσης στο στάδιο αυτό. Η ποσοτικοποίηση των μέτρων στο πλαίσιο του συμπληρωματικού προγράμματος έχει ιδιαίτερη σπουδαιότητα, δεδομένου του κεντρικού ρόλου που διαδραματίζει στην επακόλουθη ποσοτικοποίηση των επιχειρησιακών στόχων.

Οι κανονισμοί προβλέπουν την εφαρμογή ενός λογικού πλαισίου δεικτών, σύμφωνα με τις υφιστάμενες πρακτικές στα κράτη μέλη και την κτηθείσα πείρα από τις τελευταίες δύο γενεές σχεδιασμού των Διαρθρωτικών Ταμείων. Η ταξινόμηση που προτείνεται αντιστοιχεί στην εξής ακολουθία δεικτών :

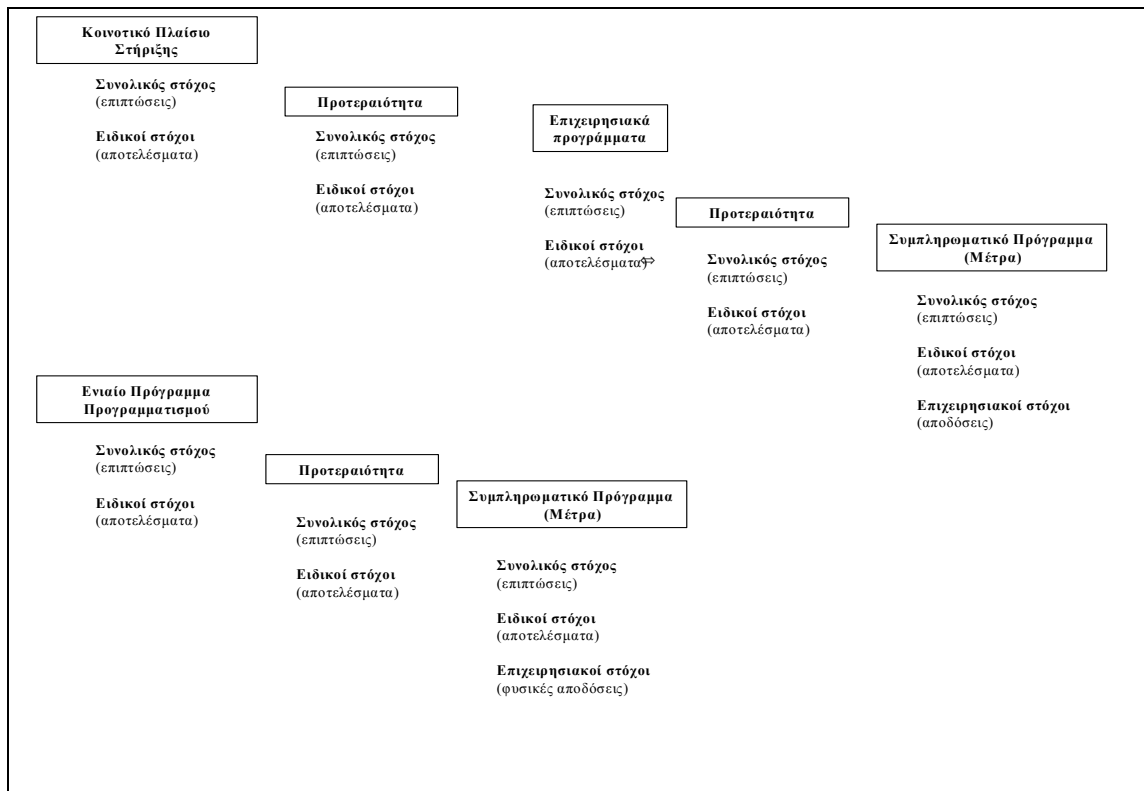
Εισροές ➔ Φυσική Υλοποίηση ➔ Αποτελέσματα ➔ Επιπτώσεις

Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να συμβάλλει στον εντοπισμό των σχετικών δεικτών, έτσι ώστε να ποσοτικοποιούνται οι επιπτώσεις και τα αποτελέσματα σε επίπεδο σχεδίου, προγράμματος και φυσικών αποδόσεων και κυρίως στο επίπεδο συμπλήρωμα προγραμματισμού.

Στην ακόλουθη γραφική παράσταση παρέχεται σχηματική περιγραφή των σχέσεων μεταξύ των επιπέδων σχεδιασμού και των στόχων. Για ορισμένες παρεμβάσεις είναι πιθανόν να μην υπάρχουν οι εν λόγω συστηματικές σχέσεις μεταξύ επιπέδων ή κατά την ταξινόμηση των στόχων.

² Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε "Δείκτες για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση : λειτουργικός οδηγός", Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1998

Γραφική παράσταση 1 : Ζεύξη επιπέδων / επιπτώσεων της ενίσχυσης

Οι αρχές σχεδιασμού και οι υπεύθυνοι για τη λήψη αποφάσεων πρέπει να ορίζουν αντικειμενικούς σκοπούς, ποσοτικοποιημένους στόχους και χρονοδιάγραμμα παράδοσης. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να βοηθά τους υπεύθυνους για το σχεδιασμό, στην επίτευξη ικανοποιητικού επιπέδου ποσοτικοποίησης και να παρέχει γνώμη σχετικά με το βαθμό στον οποίο δύναται να αξιολογηθεί μια παρέμβαση.

Είναι σημαντικό να καθορίζεται στην εκ των προτέρων αξιολόγηση σαφής σύνδεση μεταξύ αποτελεσμάτων, αποδόσεων και επιπτώσεων και η αιτιολογική σχέση μεταξύ τους. Τέλος, η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να παρέχει μια γνώμη σχετικά με την αξιοπιστία της πραγματοποιηθείσας ποσοτικοποίησης.

Η ποσοτικοποίηση ορισμένων στόχων δύναται σε ορισμένες περιπτώσεις να αποδειχθεί δυσχερής. Για ορισμένες περιοχές ή τομείς, τούτο οφείλεται σε έλλειψη στοιχείων ή σε προβλήματα σχετικά με την ποσοτικοποίηση μη απτών αποτελεσμάτων και επιπτώσεων. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να βοηθά τις αρμόδιες για τον σχεδιασμό αρχές να ποσοτικοποιήσουν, στο μέτρο του δυνατού, τα μετρήσιμα αποτελέσματα και επιπτώσεις και να καθορίσουν υποκατάστατους δείκτες και διαδικασίες για τη στενή παρακολούθηση άυλων αποτελεσμάτων. Η κτηθείσα πείρα στους τομείς αυτούς, η ανάλυση των επιτυχιών ή αποτυχιών και η γνώμη των δικαιούχων, δύνανται να παράσχουν τη βάση για υποκατάστατους δείκτες και στοιχεία αναφοράς για την παρακολούθηση επιπτώσεων που δεν δύνανται να αποτιμηθούν.

Οι εκτιμητές πρέπει επίσης να εξετάζουν τις ρυθμίσεις για τη συλλογή στοιχείων, είτε μέσω του συστήματος ελέγχου, με έρευνες, κλπ., σε σχέση με τους σκοπούς της χρησιμοποίησης των στοιχείων, για παράδειγμα εάν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της επιτροπής παρακολούθησης ή της αξιολόγησης.

Κτηθείσα πείρα και πρακτικά θέματα

Η ποσοτικοποίηση των στόχων αποτελεί ένα από τα βασικά προβλήματα που ανακύπτουν στο σχεδιασμό των διαρθρωτικών παρεμβάσεων. Παρά το γεγονός ότι έχει επιτευχθεί πρόοδος κατά τα πρόσφατα έτη, απαιτείται μεγαλύτερος βαθμός κατανόησης και συμφωνίας σχετικά με την επιλογή, τον ορισμό και την διάρθρωση των δεικτών.

Για τη νέα γενεά παρεμβάσεων, είναι σημαντικό να αποφεύγονται οι ανεπαρκώς καθορισμένοι δείκτες και οι υποθετικοί στόχοι, δεδομένου ότι δεν εξυπηρετούν κανένα σκοπό. Είναι σημαντικό να καθορίζονται δείκτες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες παρακολούθησης και διαχείρισης, καθώς και βασικοί δείκτες που αντιστοιχούν σε πολιτικούς και στρατηγικούς στόχους.

Είναι επίσης σημαντικό να δίδεται περισσότερη έμφαση σε δείκτες που εκφράζουν μια σχετικά σαφή αιτιολογική σχέση και να αποφεύγονται δείκτες που επηρεάζονται έντονα από εξωτερικούς παράγοντες. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να καθοριστεί σαφώς ο τρόπος εκτίμησης και μέτρησης των δεικτών.

Λαμβάνοντας υπόψη τα προβλήματα, καθώς και τη σπουδαιότητα της ποσοτικοποίησης, η Επιτροπή παρέσχε τα ακόλουθα δημοσιεύματα :

- *Πλαίσιο για δείκτες σχετικά με την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων* : οδηγός μεθοδολογίας.
- *Κωδικοποίηση των κυριότερων τομέων των παρεμβάσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων*. Η εν λόγω κωδικοποίηση παρέχει συνεκτική παρουσίαση των βασικών τομέων παρέμβασης των Διαρθρωτικών Ταμείων.
- *Κατάλογος παραδειγμάτων πιθανών δεικτών* :
 - (α) δείγματα πιθανών βασικών δεικτών
 - (β) πληρέστερος κατάλογος πιθανών δεικτών
- *Η αξιολόγηση κοινωνικο-οικονομικών προγραμμάτων· δείκτες για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση προγραμμάτων*, Πρόγραμμα «MEANS», τόμος II. Εξετάζονται θέματα μεθοδολογίας που αφορούν τον ορισμό δεικτών και παρέχεται κατάλογος δεικτών για τους βασικούς τομείς παρέμβασης των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Βασικά ζητήματα

Η εκ των προτέρων αξιολόγηση :

- Συμβάλλει στον εντοπισμό των σχετικών δεικτών έτσι ώστε να ποσοτικοποιούνται στόχοι και βασικές ανισότητες, ιδίως στο πλαίσιο βασικών δεικτών.
- Ελέγχει τη συνάφεια των προταθέντων δεικτών για τα τρία επίπεδα στόχων - γενικό, ειδικό, επιχειρησιακό.

- Βοηθά τους αρμόδιους για το σχεδιασμό να επιτύχουν ικανοποιητικό επίπεδο ποσοτικοποίησης για τους σκοπούς της παρακολούθησης και της αξιολόγησης.
- Παρέχει μια γνώμη σχετικά με την αξιοπιστία της σχεδιαζόμενης ποσοτικοποίησης και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών για τη συλλογή στοιχείων.
- Βοηθά τους αρμόδιους για το σχεδιασμό να ορίσουν εναλλακτικούς δείκτες, να εντοπίσουν τους αποφασιστικούς παράγοντες και να θεσπίσουν διαδικασίες για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των (ελάχιστων) περιπτώσεων στις οποίες η ποσοτικοποίηση ενδέχεται να είναι προβληματική.

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Εφόσον διασφαλιστεί η συνοχή της στρατηγικής, η εκ των προτέρων αξιολόγηση δύναται να εξετάσει το ζήτημα των αναμενόμενων επιπτώσεων. Στην εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να συλλέγονται στοιχεία, έτσι ώστε να γίνεται κατανοητή η έκταση στην οποία το σχέδιο ή το πρόγραμμα, καθώς και οι αναμενόμενες επιπτώσεις τους και τα αποτελέσματα, θα συμβάλλουν στην επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων.

Η Επιτροπή προτείνει να επικεντρώνεται η ανάλυση των επιπτώσεων σε ένα περιορισμένο κατάλογο θεμάτων :

- Το πρώτο θέμα αφορά τους γενικούς οικονομικούς στόχους και τους στόχους της κοινωνικής συνοχής. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση και τα σχέδια πρέπει να εμφανίζουν σαφώς το βαθμό στον οποίο το σχέδιο συμβάλλει στο πλαίσιο των ακόλουθων βασικών μεταβλητών :
 - το ΑΕΠ της συγκεκριμένης περιφέρειας·
 - την απασχόληση·
 - την παραγωγικότητα (συνολικός δείκτης παραγωγικότητας, ή παραγωγικότητα από άποψη εργατικού δυναμικού και/ή κεφαλαίου)·
 - τον ανταγωνισμό (μοναδιαίο κόστος εργασίας).

Οι εν λόγω μεταβλητές αποτελούν τα θεμέλια κάθε ανάλυσης της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και της πραγματικής σύγκλισης στην περίπτωση σχεδίων στο πλαίσιο του στόχου 1 (όπως οι χώρες τις οποίες αφορά η συνοχή, η νότια Ιταλία ή η ανατολική Γερμανία). Η προβολή μιας κατάστασης με αντιπαράδειγμα την έλλειψη παρέμβασης, θα πρέπει να συγκρίνεται με μια κατάσταση που λαμβάνει υπόψη την παρέμβαση.

Σε μικρότερες περιφέρειες του στόχου 1, καθώς και σε περιφέρειες του στόχου 2, η εν λόγω ανάλυση των επιπτώσεων ενδέχεται να είναι δύσκολο να πραγματοποιηθεί. Κατά συνέπεια, θα ήταν προτιμότερη η επικέντρωση σε ρεαλιστικότερα και απλούστερα υποδείγματα ή σε συγκεκριμένες αναλύσεις των επιπτώσεων σε επίπεδο ειδικών στρατηγικών προτεραιοτήτων και μέτρων.

- Το δεύτερο επίπεδο ανάλυσης των επιπτώσεων αφορά τους ειδικούς στόχους εκφρασμένους σε επίπεδο στρατηγικών προτεραιοτήτων στο πλαίσιο του σχεδίου του προγράμματος. Είναι προφανές το γεγονός ότι οι αναμενόμενες επιπτώσεις και αποτελέσματα στο επίπεδο αυτό πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ιδιαιτερότητα κάθε στόχου – 1, 2, 3 –, την κλίμακα της παρέμβασης κάθε Ταμείου, καθώς και τις τυχόν υφιστάμενες ανισότητες.

Πρέπει επίσης να παρέχεται ανάλυση των επιπτώσεων σε επίπεδο μέτρου στο συμπληρωματικό πρόγραμμα, εφόσον καθορίζονται οι ουσιαστικές πτυχές των επιχειρησιακών στόχων.

- Το τρίτο επίπεδο της ανάλυσης των επιπτώσεων αφορά την αξιολόγηση των αναμενόμενων επιπτώσεων σε περιορισμένο αριθμό βασικών προτεραιοτήτων,

ιδίως εκείνων που αφορούν τις πολιτικές της ΕΕ : επιπτώσεις στο περιβάλλον, ισότητα ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών, καθώς και ανταγωνιστικότητα και καινοτομία των ΜΜΕ, απασχόληση και αγορά εργασίας σε σχέση με την ευρωπαϊκή στρατηγική απασχόλησης. Στο σχέδιο πρέπει να παρέχεται η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και οι πτυχές της στρατηγικής και των ενεργειών που αφορούν τα δύο φύλα. Το σχέδιο θα πρέπει επίσης να παρέχει στοιχεία για το επίπεδο υλοποίησης της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής (και των κανόνων).

Κτηθείσα πείρα και πρακτικά θέματα

Οι αναλύσεις των επιπτώσεων αποτελούν, κατά πάσα πιθανότητα, τα πλέον αδύναμα σημεία του προηγούμενου κύκλου σχεδίων και προγραμμάτων. Τούτο εκφράζει την ανεπαρκή ποσοτικοποίηση των στόχων και μια συχνά μάλλον γενική περιγραφή των προτεραιοτήτων, πολλές από τις οποίες κάλυπταν πλήθος στόχων.

Για τα κυριότερα σχέδια στο πλαίσιο του στόχου 1, η Επιτροπή τίθεται υπέρ της χρησιμοποίησης των πλέον πρόσφατων και αποτελεσματικών μακρο-οικονομικών υποδειγμάτων. Τα εν λόγω υποδείγματα επιτρέπουν την προσομοίωση σύνθετων αλληλεξαρτήσεων μεταξύ οικονομικών μεταβλητών σε μακρο-οικονομικό επίπεδο (βλέπε Παράρτημα Ι).

Για μικρότερης κλίμακας σχέδια και προγράμματα, ενδείκνυνται λιγότερο τα ποσοτικά υποδείγματα. Η ανάπτυξη των εν λόγω υποδειγμάτων είναι κατά πάσα πιθανότητα ελάχιστα αποτελεσματική σε σχέση με το κόστος. Συχνά, δύναται να χρησιμοποιούνται απλές μέθοδοι επεξεργασίας δεδομένων ανάπτυξης, που παρέχουν προβολές ή υποκατάστατες μεταβλητές για περιορισμένο αριθμό δεικτών. Είναι σημαντικό να εκφράζονται σαφώς οι υποθέσεις. Στην περίπτωση υποκατάστατων μεταβλητών, η αξιολόγηση πρέπει να περιλαμβάνει τον ορισμό των ικανοποιητικών υποκατάστατων μεταβλητών για δείκτες και, επιπλέον, να παρέχει αιτιολόγησή τους (π.χ. ο αριθμός των ενισχυόμενων επιχειρήσεων θα μπορούσε να θεωρηθεί ως υποκατάστατη μεταβλητή για την απασχόληση, ή το ΑΕΠ, κλπ).

• Βασικά ζητήματα

Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να αποδεικνύει την ορθή βάση της στρατηγικής και της προτεινόμενης κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων, με βάση την δηλωθείσα αντιμετώπιση των αναγκών, καθώς και τις αναμενόμενες επιπτώσεις της :

- Πρέπει να αποδίδεται η βαρύτητα κάθε προτεραιότητας και να παρέχεται σαφής αιτιολόγηση του προτεινόμενου στο σχέδιο ή το πρόγραμμα συνδυασμού μέτρων, με βάση τα αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις. Πρέπει, για παράδειγμα, να προβάλλονται οι λόγοι για τους οποίους “ενέργειες υπέρ των ΜΜΕ” ενισχύονται με το Χ% αντί για το Ψ% της συνολικής δαπάνης, ή οι λόγοι για τους οποίους χορηγούνται για τα μέτρα “ανθρώπινοι πόροι” περισσότερα κονδύλια σε σχέση με τον “παραγωγικό τομέα” κλπ.
- Θα πρέπει επίσης να εμφανίζεται ο βαθμός αποτελεσματικότητας των εν λόγω επιλογών από άποψη μείωσης των ανισοτήτων, συμβολής στην οικονομική και κοινωνική συνοχή και, τελικά, επίτευξης προόδου στο πλαίσιο πολιτικών

προτεραιοτήτων. Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και η ισότητα ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών αποτελούν βασικές πολιτικές προτεραιότητες.

6. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ

Οι επιπτώσεις της πολιτικής εξαρτώνται από την ικανότητα διαχείρισης και από την απόδοση των φορέων υλοποίησης. Από τη στιγμή που θα εξεταστούν η λογική και η ανάλυση των επιπτώσεων, το επόμενο βήμα είναι η αξιολόγηση της επάρκειας και της ποιότητας των μηχανισμών παροχής.

Η αποκεντρωμένη διαχείριση αυξάνει την ευθύνη που έχουν τα κράτη μέλη να εγγυηθούν την αποτελεσματική χρησιμοποίηση των επιδοτήσεων της ΕΕ. Τούτο αποτελεί οπωσδήποτε υποχρέωση στο πλαίσιο της συνθήκης και απαίτηση των κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Οι κανονισμοί περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ποιότητας και της ικανότητας της διαχείρισης, καθώς και στην διασφάλιση της αποτελεσματικής υλοποίησης και της αξιολόγησης. Προτείνουν επίσης να χρησιμοποιούνται χρηματοδοτικοί πόροι της τεχνικής βοήθειας για την κάλυψη των δαπανών.

Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να εξετάζει την ποιότητα των σχεδιαζόμενων ρυθμίσεων για την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση και να βοηθά τις αρμόδιες για τον σχεδιασμό αρχές στον εντοπισμό των απαιτούμενων βελτιώσεων, ιδίως λαμβάνοντας υπόψη διδάγματα του παρελθόντος.

- Να διευκρινίζονται αφενός οι αρμοδιότητες διαχείρισης και υλοποίησης και αφετέρου οι διαδικασίες διαβούλευσης.
- Να εκτιμάται η ποιότητα των μηχανισμών ελέγχου και ιδίως η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα των χρηματοδοτικών μηχανισμών.
- Να λαμβάνονται υπόψη ειδικές ρυθμίσεις για τις ενδιάμεσες και εκ των υστέρων αξιολογήσεις. Τούτο αφορά το σύστημα αξιολόγησης τόσο από άποψη στοιχείων και τεχνικών όσο και από άποψη ανθρώπινων πόρων.
- Να εξετάζεται εάν υφίσταται ειδικές οριοθετήσεις, ιδίως για την εφαρμογή καινοτόμων μέτρων.
- Να εξετάζεται εάν προβλέπονται ανταγωνιστικές διαδικασίες και κριτήρια για την επιλογή έργων, έτσι ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι του σχεδίου ή του προγράμματος κατά τρόπο αποτελεσματικό σε σχέση με το κόστος τους.
- Να καθορίζεται ο βαθμός στον οποίο υπάρχουν ήδη οι απαραίτητες νομοθετικές ρυθμίσεις για την υποστήριξη του προγράμματος και σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες, καθώς και ο βαθμός επάρκειας του διοικητικού συστήματος για τη διασφάλιση της συμβατότητας με κοινοτικές πολιτικές.

Η εκ των προτέρων αξιολόγηση, πρέπει επίσης να εξετάζει τη συμμετοχή των δομών εκπροσώπησης ίσων ευκαιριών καθώς και τη συμμετοχή περιβαλλοντικών φορέων στη διαδικασία προγραμματισμού και να ερευνά εάν υπάρχουν οι δομές για διαβούλευση κατά την υλοποίηση των προγραμμάτων.

Είναι σαφές το γεγονός ότι ορισμένα από τα σημεία αυτά πρέπει να εφαρμοστούν σε επίπεδο συμπληρωματικού προγράμματος - π.χ. κριτήρια επιλογής συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης της αρχής της ισότητας -, ενώ άλλα σε επίπεδο σχεδίου ή προγράμματος.

Κτηθείσα πείρα και πρακτικά θέματα

- Χρήσιμα στοιχεία σχετικά με τα θέματα αυτά παρέχουν οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις τρεχόντων προγραμμάτων, και οι εκ των υστέρων αξιολογήσεις προγενέστερων παρεμβάσεων. Επίσης, για τον εντοπισμό ορισμένων αδυναμιών δύνανται να χρησιμοποιούνται εκθέσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
- Οι διατάξεις που αφορούν το αποθεματικό επίδοσης και στις συνομιλίες με τα κράτη μέλη σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού αποθεματικού επίδοσης, θα αντιμετωπιστούν ορισμένα από τα σημεία αυτά και θα παρασχεθούν χρήσιμες και σχετικές ιδέες.
- Τα προαναφερθέντα θέματα περιλαμβάνονται στη δραστηριότητα SEM 2000 και στους προσανατολισμούς επί του θέματος αυτού, οι οποίοι συζητήθηκαν μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής.

Βασικά ζητήματα

Το τμήμα αυτό της εκ των προτέρων αξιολόγησης πρέπει να παρέχει τις βάσεις για την απόδειξη του τρόπου με τον οποίο και των λόγων για τους οποίους η παρακολούθηση και η αξιολόγηση του προγράμματος θα αντιπροσωπεύουν κάποια βελτίωση σε σχέση με προγενέστερες παρεμβάσεις.

Οι υπεύθυνοι για το σχεδιασμό και οι αρμόδιοι για τη λήψη αποφάσεων πρέπει να καταρτίζουν σχέδια δράσης για την ενίσχυση :

- της ορθής και αποτελεσματικής διαχείρισης και παρακολούθησης
- των περισσότερο ανταγωνιστικών διαδικασιών για την επιλογή του έργου
- της πραγματικής απόδοσης λογαριασμού σύμφωνα με τις απαιτήσεις των εθνικών και κοινοτικών κανονισμών
- της αποτελεσματικότερης παρακολούθησης και των χρηματοδοτικών δικτύων
- της ειδικής προσοχής σε καινοτόμες ενέργειες, είτε στο πλαίσιο των απαιτήσεων για την τεχνική βοήθεια είτε στο πλαίσιο του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης.

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ
ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΦΑΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΣΤΟΧΟΥ**

Ο κατάλογος που ακολουθεί, καθώς και η προγενέστερη ανάλυση, απευθύνονται στις αρμόδιες αρχές οι οποίες θα πρέπει, πριν να υιοθετήσουν τη στρατηγική τους, να εξετάζουν :

- Τη συνάφεια και την ορθή βάση της στρατηγικής, ιδίως τη συνοχή μεταξύ "ταξινόμησης των αναγκών, στρατηγικών προτεραιοτήτων και επιχειρησιακών στόχων".
- Την βέλτιστη κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων, ιδίως με βάση τις αναμενόμενες επιπτώσεις.
- Την επάρκεια και την ποιότητα του μηχανισμού υλοποίησης, που θα δίδει νέα ώθηση στις αρχές της χρηστής και αποτελεσματικής διαχείρισης.

Η εφαρμογή του ενδεικτικού αυτού καταλόγου είναι φυσικά ελαστική, παρά το γεγονός ότι είναι σημαντική η επιδίωξη των θεμάτων που καλύπτονται σε επίπεδο σχεδίου και προγράμματος.

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΧΕΔΙΟ για το ΚΠΣ	ΣΧΕΔΙΟ για το ΕΕΠ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ				
• Συνάφεια της υφιστάμενης στρατηγικής	✓	✓	✓	
• Αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων μέσων για την εφαρμογή της πολιτικής	✓	✓	✓	
• Εμπειρίες από βασικά περιστατικά που επηρεάζουν την εφαρμογή της πολιτικής			✓	
• Προβλήματα σχετικά με τις δυνατότητες αξιολόγησης και παρακολούθησης	✓	✓	✓	✓
2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ - ΑΔΥΝΑΜΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ				
• Συνεπής ταξινόμηση των προς εξέταση δυνατοτήτων	✓	✓	✓	
• Δυναμικοί παράγοντες για την οικονομική και κοινωνική συνοχή και την αειφόρο ανάπτυξη και/ή τη μετατροπή	✓	✓	✓	
3. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ				
• Αιτιολόγηση των αξόνων και προτεραιοτήτων της στρατηγικής	✓	✓	✓	
• Συνοχή μεταξύ επιχειρησιακών και γενικών στόχων	✓	✓	✓	✓
• Συνάφεια με εθνικές και κοινοτικές πολιτικές	✓	✓	✓	

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΧΕΔΙΟ για το ΚΠΣ	ΣΧΕΔΙΟ για το ΕΕΠ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
4. ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ				
• Ποσοτικοποίηση των στόχων και των βασικών ανισοτήτων	✓	✓	✓	✓
• Συνάφεια των δεικτών	✓	✓	✓	✓
• Αξιοπιστία κάλυψης των αναγκών παρακολούθησης και αξιολόγησης	✓	✓	✓	✓
• Βαθμός παρακολούθησης και κάλυψης της αξιολόγησης			✓	✓
• Μέτρα σύγκρισης και ειδικές διαδικασίες σε τομείς που είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν		✓	✓	✓
5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ				
• Αναμενόμενες επιπτώσεις και αποτελέσματα σε σχέση με :				
- τους γενικούς στόχους	✓	✓	✓	
- τους ειδικούς στόχους	✓	✓	✓	✓
- τους επιχειρησιακούς στόχους				✓
• Αιτιολόγηση του συνδυασμού μέτρων πολιτικής και της κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων	✓	✓	✓	
6. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ				
• Εντοπισμός των απαιτούμενων βελτιώσεων	✓	✓	✓	✓
• Βαθμός διευκρίνισης των αρμοδιοτήτων	✓	✓	✓	
• Αποτελεσματικά χρηματοδοτικά δίκτυα και μηχανισμοί ελέγχου			✓	
• Ανταγωνιστικές διαδικασίες και κριτήρια επιλογής που ενισχύουν την αποτελεσματικότητα για την επιλογή έργων			✓	✓
• Ειδικές ρυθμίσεις για καινοτόμες ενέργειες			✓	✓

Μια εκ των προτέρων αξιολόγηση που πραγματοποιείται ορθά σε επίπεδο σχεδίου αποτελεί θετικό στοιχείο για την προετοιμασία και την αξιολόγηση του προγράμματος και του συμπληρώματος προγραμματισμού και καλύπτει συχνά τμήμα της εκ των προτέρων αξιολόγησης που θα πρέπει να πραγματοποιηθεί στα επίπεδα αυτά.

Σε επίπεδο σχεδίου, τα σημαντικότερα στοιχεία πρέπει να είναι η λεπτομερής κοινωνικο-οικονομική ανάλυση, η εκτίμηση της λογικής, της συνοχής της στρατηγικής, η συμφωνία με τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές και η ανάλυση των αναμενόμενων επιπτώσεων και της κατανομής των χρηματοδοτικών πόρων.

Σε επίπεδο προγράμματος, η εκτίμηση της λογικής, η ανάλυση των αναμενόμενων επιπτώσεων, η ποσοτικοποίηση και η ποιότητα της υλοποίησης και της παρακολούθησης, απαιτούν ιδιαίτερες προσπάθειες.

Το συμπληρωματικό πρόγραμμα απαιτεί μια περισσότερο περιορισμένη δραστηριότητα αξιολόγησης, ιδίως για τη συνοχή μεταξύ στόχων, την ποσοτικοποίηση των στόχων και τη συνάφεια των κριτηρίων επιλογής.

ΜΕΡΟΣ II : ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : ΜΕΘΟΔΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ο βαθμός αλληλεπίδρασης μεταξύ της εκ των προτέρων αξιολόγησης και της ανάπτυξης πολιτικής εξαρτάται μεταξύ άλλων και από το χρονοδιάγραμμα. Στον πρόλογο του παρόντος εγγράφου έχει ήδη τονιστεί η σημασία της καθιέρωσης μιας σχέσης υποχρεωτικής αλληλεπίδρασης μεταξύ της αξιολόγησης και του προγραμματισμού.

Κατά συνέπεια, προτείνεται η καθιέρωση μιας διαδικασίας αξιολόγησης που ακολουθεί το εξής σχήμα :

- η ανάλυση προηγούμενων αποτελεσμάτων αξιολόγησης, καθώς και των δυνατοτήτων, των αδυναμιών και του δυναμικού, πρέπει να προηγείται του καθορισμού της στρατηγικής·
- η εκτίμηση της λογικής και της συνοχής πρέπει να πραγματοποιείται παράλληλα με την ανάπτυξη πολιτικής· και
- η ποσοτικοποίηση και η ανάλυση των επιπτώσεων να πραγματοποιούνται σε σχέση με τη στρατηγική και τις προβλεπόμενες προτεραιότητες (συμπεριλαμβανομένου του σχεδίου, του προγράμματος και του συμπληρωματικού προγράμματος)·
- η τελική εκτίμηση των στρατηγικών επιλογών και προτεραιοτήτων για την ανάληψη δράσης στο πλαίσιο του σχεδίου και των επιχειρησιακών προγραμμάτων, με έμφαση στις πιθανές επιπτώσεις τους, τη καταλληλότητα των ποσοτικοποιημένων στόχων, καθώς και την επάρκεια των διαδικασιών υλοποίησης και ελέγχου.

Τούτο σημαίνει ότι ορισμένες εργασίες δύνανται να πραγματοποιηθούν πριν από την ανάπτυξη πολιτικής – προηγούμενα αποτελέσματα αξιολόγησης, κοινωνικο-οικονομική ανάλυση, περιβαλλοντική κατάσταση – το κύριο τμήμα της εκ των προτέρων αξιολόγησης θα συνοδεύει την ανάπτυξη σχεδίων, - ιδίως την ποσοτικοποίηση των στόχων και την εκτίμηση των επιπτώσεων.

2. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική, συνήθως διαχωρίζεται ο ρόλος των αρμοδίων για τον σχεδιασμό, των υπεύθυνων για τη λήψη αποφάσεων και των αξιολογητών. Επομένως, ενδείκνυται κάθε πρακτική που αποσκοπεί σε μια ανεξάρτητη και αντικειμενική αξιολόγηση. Από τη στιγμή που θα τηρηθεί η αρχή αυτή, η υιοθετούμενη στάση πρέπει να καθορίζεται από τις ειδικές ανάγκες πραγματογνωμοσύνης στους διάφορους τομείς δραστηριοτήτων.

3. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΩΣΤΕ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ

Ο κατάλογος που προαναφέρθηκε (σελίδες 22-23) δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως βάση για μια επαναλαμβανόμενη και πλήρη νέα αξιολόγηση σε κάθε επίπεδο.

Συχνά, το πραγματοποιηθέν έργο που αφορά προηγούμενο επίπεδο, δύναται να παράσχει το υλικό για τα ζητήματα αξιολόγησης του επομένου επιπέδου. Για παράδειγμα, μια ορθή οικονομική ανάλυση και σε επίπεδο σχεδίου προσφέρει ουσιαστικά στοιχεία για την αξιολόγηση σε επίπεδο προγράμματος. Το αυτό ισχύει και για την ποσοτικοποίηση, όπου οι δραστηριότητες σε προηγούμενο επίπεδο παρέχουν στοιχεία για το επόμενο επίπεδο.

Η πτυχή αυτή πρέπει να ληφθεί υπόψη από τις αρμόδιες αρχές κατά την ανάπτυξη των όρων αναφοράς και την οργάνωση των δραστηριοτήτων. Κατά τον τρόπο αυτό, όχι μόνο η αξιολόγηση δύναται να είναι αποτελεσματική σε σχέση με το κόστος της, σύμφωνα με νομικές απαιτήσεις - άρθρο 40 -, αλλά μπορεί επίσης να μειώσει τον απαιτούμενο συνολικό χρόνο για την προετοιμασία του σχεδίου, είτε για το στόχο 1 είτε για τους στόχους 2 και 3.

4. ΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ο κανονισμός δεν προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις για την αξιολόγηση κάθε στόχου. Ο ορισμός των βασικών συνιστωσών της εκ των προτέρων αξιολόγησης ακολουθεί μια γραμμική προσέγγιση για όλους.

Εντούτοις, η μέθοδος αξιολόγησης και οι τεχνικές που πρέπει να εφαρμόζονται για κάθε στόχο, σχέδιο και πρόγραμμα, πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αρχή της αναλογικότητας. Για παράδειγμα, συχνά δεν είναι ενδεδειγμένη η χρήση μακρο-οικονομικών υποδειγμάτων για τις περισσότερες περιπτώσεις των στόχων 2 και 3, καθώς και για μικρής κλίμακας σχέδια στο πλαίσιο του στόχου 1, ή να επιχειρείται ο καθορισμός των επιπτώσεων στους ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης για ένα πρόγραμμα με περιορισμένη δαπάνη.

Είναι επίσης προφανές το γεγονός ότι ένας περιορισμένος αριθμός δεικτών είναι απαραίτητος για την ποσοτικοποίηση των σχεδίων στο πλαίσιο του στόχου 2 ή 3. Τούτο καθιστά ευχερέστερο τον καθορισμό μιας δέσμης βασικών δεικτών για τα εν λόγω προγράμματα, σε σχέση με την περίπτωση που αφορά περιφερειακά προγράμματα του στόχου 1. Αντίθετα, το εύρος της εκ των προτέρων αξιολόγησης για τα σχέδια και επιχειρησιακά προγράμματα του στόχου 1, είναι σημαντικότερο από άποψη αξιολόγησης των αναμενόμενων επιπτώσεων. Παρά το γεγονός ότι είναι ιδιαίτερα δυσχερές η αξιολόγηση των αθροιστικών επιπτώσεων των προγραμμάτων σε μικρότερες περιφέρειες των στόχων 1 και 2, οι εν λόγω περιφέρειες πρέπει επίσης να πραγματοποιούν κοινωνικο-οικονομική ανάλυση και να παρέχουν ποσοτικοποιημένους δείκτες.

Για τα μεγάλα προγράμματα - ΚΠΣ με αρκετά Επιχειρησιακά Προγράμματα και τα σχετικά συμπληρώματα προγραμματισμού - είναι ενδεχόμενα σκόπιμο να πραγματοποιείται η εκ των προτέρων αξιολόγηση του ΚΠΣ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, καθώς και των συμπληρωμάτων τους χωριστά. Για μικρής κλίμακας προγράμματα υπό μορφή ΕΕΠ και ΕΠ, ενδέχεται να είναι επαρκής μια ενιαία δραστηριότητα αξιολόγησης.

5. ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΧΕΔΙΟΥ Η ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Οι αρμόδιες αρχές καλούνται να ενεργούν με βάση το περιεχόμενο και το πνεύμα των κανονισμών· τούτο σημαίνει ότι θα πρέπει να ενεργούν με βάση τη σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ της εκ των προτέρων αξιολόγησης και της αναπτυξιακής στρατηγικής.

- Εφόσον η αξιολόγηση πραγματοποιείται στο πλαίσιο της οριστικοποίησης του σχεδίου, είναι σημαντικό να κατανοείται ο τρόπος με τον οποίο τα αποτελέσματα της αξιολόγησης έχουν ενσωματωθεί στη στρατηγική και έχουν ενταχθεί στο πλαίσιο του σχεδίου ή του προγράμματος. Για την ποσοτικοποίηση των στόχων και την εκτίμηση των αναμενόμενων επιπτώσεων απαιτείται συχνά συμπληρωματικό έργο αξιολόγησης.
- Εφόσον η εκ των προτέρων αξιολόγηση πραγματοποιείται μετά από την κατάρτιση του σχεδίου, είναι επίσης σημαντικό να κατανοείται ο τρόπος με τον οποίο το σχέδιο θα εντάξει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, ιδίως για τη βελτίωση της στρατηγικής.
- Όταν η αξιολόγηση πραγματοποιείται παράλληλα με την εξέλιξη του σχεδίου ή του προγράμματος, έχει σημασία να είναι σε θέση η αξιολόγηση να επηρεάσει την εξέλιξη και τη διαμόρφωση της πολιτικής.

Η αξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του προγράμματος. Σύμφωνα με την αρχή της εταιρικής σχέσης (άρθρο 8 παράγραφος 2), αλλά και για λόγους διαφάνειας και αμοιβαιότητας ως προς την ενημέρωση σχετικά με την αξιολόγηση, το έργο των αξιολογητών θα πρέπει επίσης να αποστέλλεται στην Επιτροπή, είτε ως παράρτημα του σχεδίου, είτε ως χωριστό έγγραφο ή δέσμη εγγράφων.

6. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Κατά κανόνα, το κόστος της εκ των προτέρων αξιολόγησης πρέπει να καλύπτεται από την εθνική δαπάνη. Ειδικότερα για τις περιφέρειες που είναι επιλέξιμες για πρώτη φορά, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παράσχουν τις απαραίτητες πιστώσεις από εθνικούς πόρους.

Για μια υφιστάμενη επιλέξιμη περιφέρεια, οι δαπάνες της εκ των προτέρων αξιολόγησης για την προσεχή περίοδο (2000-2006) δύνανται να χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών πόρων από τις υφιστάμενες λειτουργικές πιστώσεις ΕΕΠ ή ΚΠΣ³. Οι αρμόδιες αρχές δύνανται να χρησιμοποιούν είτε διαθέσιμες πιστώσεις για την τεχνική βοήθεια είτε εξοικονομήσεις κονδυλίων. Εφαρμόζονται οι ισχύοντες κανόνες και διαδικασίες που αφορούν την επιλεξιμότητα και τους συντελεστές της συγχρηματοδότησης.

Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους ότι η εκ των προτέρων αξιολόγηση ενδέχεται να είναι δαπανηρή. Το κόστος δεν είναι πάντοτε ανάλογο της προβλεπόμενης δαπάνης από το σχέδιο ή πρόγραμμα και, για το λόγο αυτό, πρέπει να αποφεύγεται κάθε δυσανάλογη δαπάνη. Τα κράτη μέλη δύνανται να ανατρέξουν σε ορισμένες οδηγίες επί του θέματος αυτού, στη συλλογή MEANS, τόμος I.

7. ΠΟΙΟΤΗΤΑ

Η Επιτροπή καλεί τις αρμόδιες αρχές να διασφαλίσουν την ποιότητα της εκ των προτέρων αξιολόγησης. Οι αρχές που δεν έχουν θεσπίσει ποιοτικά πρότυπα σχετικά με το θέμα αυτό, μπορούν να συμβουλευθούν τη δημοσίευση MEANS “Εκτίμηση της ποιότητας των εκθέσεων αξιολόγησης : γενικό πλαίσιο”.

³ Η δαπάνη για την εκ των προτέρων αξιολόγηση για το συμπληρωματικό πρόγραμμα, που πραγματοποιείται μετά από την υποβολή του ΕΕΠ ή των επιχειρησιακών προγραμμάτων, είναι επιλέξιμη σύμφωνα με το νέο χρηματοδοτικό σχέδιο.

Τα οκτώ ποιοτικά κριτήρια είναι τα ακόλουθα :

- **Κάλυψη των αναγκών** : καλύπτει η αξιολόγηση επαρκώς τις σχετικές με τα στοιχεία ανάγκες για την προετοιμασία ενός σχεδίου και πληροί τους όρους αναφοράς;
- **Σχετικό πεδίο δράσεως** : καλύπτονται η λογική του προγράμματος και τα αναμενόμενα αποτελέσματά του και επιπτώσεις;
- **Αιτιολογημένος στόχος** : είναι το σχέδιο αξιολόγησης κατάλληλο για να δοθούν εγκαίρως απαντήσεις στα βασικά ζητήματα;
- **Στοιχεία** : είναι τα χρησιμοποιούμενα/συλλεχθέντα στοιχεία κατάλληλα και έχει δεόντως ληφθεί υπόψη η αξιοπιστία τους;
- **Έγκυρη ανάλυση** : έχουν αποτελέσει το αντικείμενο ενδεδειγμένης ανάλυσης τα διαθέσιμα στοιχεία;
- **Αξιόπιστες διαπιστώσεις** : απορρέουν λογικά από την ανάλυση οι διαπιστώσεις και αιτιολογούνται από την ανάλυση;
- **Αμερόληπτα συμπεράσματα** : είναι τα συμπεράσματα δίκαια, αμερόληπτα σε σχέση με τις απόψεις των ενδιαφερομένων και λειτουργικά;
- **Σαφήνεια** : έχει συνταχθεί η έκθεση κατά τρόπο που να καθίσταται ευκόλως κατανοητή;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι : ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ 1 ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Για την εκ των προτέρων αξιολόγηση των μακρο-οικονομικών επιπτώσεων των βασικών σχεδίων του στόχου 1 (χώρες τις οποίες αφορά η συνοχή, νότια Ιταλία και ανατολική Γερμανία), μόνο με την κατάρτιση μακρο-οικονομικών υποδειγμάτων είναι δυνατή η προσομοίωση των πολύπλοκων αλληλεξαρτήσεων μεταξύ των οικονομικών μεταβλητών σε μακρο-οικονομική κλίμακα. Στο υπόδειγμα θα πρέπει να εμφανίζονται οι πτυχές της ζήτησης και της προσφοράς. Η βελτίωση της προσφοράς αποτελεί το βασικό στόχο των παρεμβάσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Η πτυχή της προσφοράς στο υπόδειγμα πρέπει να περιλαμβάνει τους βασικούς καθοριστικούς συντελεστές του παραγωγικού δυναμικού μιας οικονομίας, έτσι που να εκφράζονται οι τρόποι με τους οποίους οι παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων σε τομείς όπως είναι η υποδομή, οι ανθρώπινοι πόροι και οι παραγωγικές επενδύσεις επηρεάζουν το παραγωγικό δυναμικό. Επιπλέον, πρέπει να καθορίζεται η πραγματική χρησιμοποίηση του παραγωγικού δυναμικού από άποψη παραγωγής και τιμών. Όσον αφορά την πτυχή του υποδείγματος που αφορά τη ζήτηση, απαιτείται να διευκρινίζονται οι σχετικές με τη συμπεριφορά εξισώσεις που αφορούν την ιδιωτική κατανάλωση, τις ιδιωτικές επενδύσεις και τις κρατικές δαπάνες, καθώς και τις εξαγωγές και τις εισαγωγές.

Λαμβάνοντας υπόψη τη σπουδαιότητα των εκτιμήσεων σχετικά με τα αποτελέσματα στην απασχόληση, το υπόδειγμα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει την αγορά εργασίας, διευκρινίζοντας την ζήτηση και την προσφορά εργατικού δυναμικού, ή, εναλλακτικά, μια εξίσωση για τους μισθούς. Η σχέση μεταξύ μισθών και απασχόλησης καθώς και ο προσδιορισμός του εργατικού δυναμικού μέσω της μετανάστευσης και της συμμετοχής, πρέπει να καθορίζονται σαφώς.

Ο κρατικός τομέας πρέπει να διαχωρίζει τις επενδύσεις, τις αγορές αγαθών και υπηρεσιών και την απασχόληση (πιθανόν με υποκατηγορία για την εκπαίδευση και την κατάρτιση), καθώς και να προσδιορίζει την εθνική και κοινοτική συγχρηματοδότηση γενικών κατηγοριών στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων. Με την διακύμανση της υποτιθέμενης προσθετικότητας των δημοσίων δαπανών, θα πρέπει να είναι σε θέση να προβαίνει στην εκπόνηση υποδειγμάτων για τη χρηματοδότηση μόνο της ΕΕ, καθώς και τη χρηματοδότηση της ΕΕ μαζί με την εθνική χρηματοδότηση, αποκλειομένων και στις δύο περιπτώσεις των ιδιωτικών συγχρηματοδοτήσεων. Επιπλέον, το υπόδειγμα πρέπει να περιλαμβάνει ένα περιορισμό σχετικά με το δημόσιο προϋπολογισμό και τα ειδικά χαρακτηριστικά των μεταφορών από και προς την ΕΕ, έτσι ώστε να είναι δυνατόν να ληφθεί υπόψη το συγκυριακό κόστος των δημοσίων δαπανών (δηλαδή τα αποτελέσματα εναλλακτικών χρήσεων των κοινοτικών και εθνικών κονδυλίων). Τέλος, θα πρέπει να αποδεικνύεται ο βαθμός στον οποίο τα αποτελέσματα είναι επιρρεπή σε μεταβολές όσον αφορά τις δαπάνες των Διαρθρωτικών Ταμείων και την οικονομική πολιτική. Όσον αφορά το καθεστώς νομισματικής πολιτικής, τα επιτόκια και οι ισοτιμίες δύνανται να είναι εξωγενείς και να επιτρέπουν διαρκείς προσομοιώσεις με καθορισμένα ονομαστικά επιτόκια και ισοτιμίες.

Συνοπτικά, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα :

- πρέπει να εφαρμόζεται ένα μακρο-οικονομικό υπόδειγμα, αποτελούμενο από ένα σκέλος ζήτησης και ένα σκέλος προσφοράς που αντικατοπτρίζει τους βασικούς

τρόπους με τους οποίους δύνανται να έχουν επιπτώσεις οι παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων σε τομείς όπως είναι η υποδομή, το ανθρώπινο δυναμικό και οι παραγωγικές επενδύσεις:

- οι βασικές μεταβλητές που θα πρέπει να επεξηγούνται από το υπόδειγμα είναι το ΑΕΠ, οι επενδύσεις, η απασχόληση, οι μισθοί, οι τιμές, το δημοσιονομικό έλλειμμα, οι εισαγωγές και οι εξαγωγές:
- στο υπόδειγμα πρέπει να ποικίλλουν οι υποθέσεις σχετικά με την προσθετικότητα, τουλάχιστον για τα εξής σενάρια : αποκλειστική χρηματοδότηση από την ΕΕ και χρηματοδότηση της ΕΕ μαζί με την εθνική χρηματοδότηση, αποκλεισμένης και στις δύο περιπτώσεις της ιδιωτικής συγχρηματοδότησης:
- το συγκυριακό κόστος των κρατικών δαπανών πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, δηλαδή τα αποτελέσματα εναλλακτικών τρόπων δαπανών της ΕΕ και των εθνικών κονδυλίων:
- πρέπει να αποδεικνύεται ο βαθμός στον οποίο είναι επιρρεπή τα αποτελέσματα στις μεταβολές ως προς τις δαπάνες των διαρθρωτικών ταμείων και στο πλαίσιο της οικονομικής πολιτικής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Το παρόν παράρτημα έχει ως στόχο να παράσχει οδηγίες για τον τρόπο με τον οποίο η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να καλύπτει την ανάλυση της ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων και της απασχόλησης, καθώς και τις τάσεις στην αγορά εργασίας, όπως απαιτείται δυνάμει του άρθρου 41 του γενικού κανονισμού. Το πεδίο της εν λόγω εκτίμησης προτείνεται να είναι ευρύ και να περιλαμβάνει όχι μόνο ποσοτική ανάλυση (δεικτών όπως είναι η δημιουργία θέσεων απασχόλησης ή οι προβολές των ποσοστών ανεργίας για παράδειγμα) αλλά και ένα στοιχείο ποιοτικής εκτίμησης. Στην εν λόγω εκτίμηση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις της εθνικής/περιφερειακής αναπτυξιακής στρατηγικής για τους ανθρώπινους πόρους και την αγορά εργασίας, καθώς και οι σχέσεις της με την κοινοτική πολιτική που χαράσσεται στον τομέα αυτό μέσω της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και των εθνικών σχεδίων δράσης.

Η ανάλυση των ανθρωπίνων πόρων και της απασχόλησης, καθώς και των τάσεων στην αγορά εργασίας, πρέπει να είναι ενσωματωμένη σε όλα τα στάδια της εκ των προτέρων αξιολόγησης. Για την ανάλυση αυτή ιδιαίτερη σημασία έχουν τρία διαφορετικά στάδια: όταν παρέχεται ανασκόπηση της αρχικής κατάστασης και το πλαίσιο των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων· κατά τη στιγμή της ανάλυσης SWOT (Πλεονεκτήματα, Αδυναμίες, Ευκαιρίες, Απειλές), για να εντοπίζονται οι σημαντικότερες ανάγκες, κίνδυνοι και δυνατότητες, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές πολιτικές στην αγορά εργασίας· όταν χαράσσεται η αναπτυξιακή στρατηγική, έτσι ώστε να παρέχεται εκτίμηση της συνοχής με τις αναμενόμενες επιπτώσεις στους ανθρώπινους πόρους και την κατάσταση στην αγορά εργασίας.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ: ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η ανάλυση αυτή θα βασίζεται στο έργο που έχει υλοποιηθεί σε εθνικό επίπεδο για την προετοιμασία των Εθνικών Σχεδίων Δράσης (ΕΣΔ). Το αντικείμενό της θα είναι ευρύτερο και θα περιλαμβάνει μια περιφερειακή διάσταση καθώς και τομείς που δεν καλύπτονται πλήρως από το ΕΣΔ. Τα βασικά θέματα που θα καλύπτονται είναι τα εξής:

- Το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο: Η ανάλυση αυτή πρέπει να παρέχει μια αναλυτική περιγραφή του οικονομικού πλαισίου, των περιφερειακών ανισοτήτων, των τομεακών μεταβολών, των μεταβολών στις δομές παραγωγής, τις δημογραφικές δομές και τάσεις, τη διακίνηση ατόμων, τη φτώχεια, κλπ.
- Περιγραφή της κατάστασης στην εθνική αγορά εργασίας και μελλοντικές τάσεις. Τούτο πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση των: σχετικών με την απασχόληση χαρακτηριστικών, ανά φύλο (απασχόληση των νέων, αυτοαπασχόληση, προσωρινή απασχόληση, απασχόληση ανά τομέα, απασχόληση ανά επίπεδο εκπαίδευσης, μεταβολές στην επαγγελματική διάρθρωση της απασχόλησης, προβλέψεις για την απασχόληση)· χαρακτηριστικών που αφορούν την ανεργία, ανά φύλο (ανεργία, ανεργία κατά ηλικία, ανεργία ανά επίπεδο εκπαίδευσης και επαγγελματικών προσόντων, ανεργία με βάση τη διάρκεια, περιφερειακές διαφορές ως προς την ανεργία, ανεργία των νέων, μακροπρόθεσμη ανεργία), άτομα που απειλούνται από την ανεργία (φυσικά μειονεκτήματα, εθνικές μειονότητες, μετανάστες, άτομα με

προβλήματα αναλφαβητισμού, πρώην εγκληματίες, κλπ.)· των ποσοτικών και ποιοτικών αναγκών σε προσόντα, της υποαπασχόλησης και της δυνατότητας προσαρμογής· των χαρακτηριστικών που αφορούν τα συστήματα παροχής κατάρτισης και εκπαίδευσης, των χαρακτηριστικών της ζήτησης επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης· των χαρακτηριστικών που αφορούν τις υπηρεσίες απασχόλησης.

- Ο καθορισμός και η ποσοτικοποίηση των δεικτών που θα πρέπει να ενημερωθούν στην ετήσια έκθεση εφαρμογής.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τούτο πρέπει να περιλαμβάνει περιγραφή των εθνικών και/ή περιφερειακών πολιτικών για την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση, καθώς και άλλες πολιτικές που αφορούν την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων από άποψη οικονομικής και κοινωνικής συνοχής (έρευνα και ανάπτυξη, κοινωνία των πληροφοριών, κοινωνικός αποκλεισμός κ.ά.). Η ανασκόπηση αυτή των εθνικών πολιτικών πρέπει να συμπληρώνεται από μια ανάλυση SWOT στην οποία θα εντοπίζονται οι σημαντικότερες ανάγκες, στο πλαίσιο των βασικών τάσεων που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας. Πρέπει να δίδεται έμφαση στους παράγοντες κινδύνου και στις αβέβαιες εξελίξεις.

Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες πτυχές:

- Να παρέχονται συνοπτική περιγραφή των εθνικών πολιτικών για τους ανθρώπινους πόρους, από άποψη προτεραιοτήτων, οι πρόσφατες στρατηγικές επιλογές, το πολιτικό χρονοδιάγραμμα και οι πιθανές αλλαγές πολιτικής ή μεταρρυθμίσεις σχεδίων.
- Να παρέχεται ανασκόπηση των εθνικών και/ή περιφερειακών προϋπολογισμών, ιδίως των ποσών που έχουν προβλεφθεί για την υλοποίηση των ΕΣΔ, καθώς και άλλων σχετικών προϋπολογισμών (π.χ. για την εκπαίδευση, την κοινωνική πολιτική, την έρευνα και ανάπτυξη, κλπ.).
- Θεσμικές πτυχές: ανασκόπηση του νομικού πλαισίου (σχετική εθνική νομοθεσία)· περιγραφή του διοικητικού μηχανισμού (σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο)· αντίστοιχος ρόλος των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων (συμπεριλαμβανομένων των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών) σε σχετικούς τομείς.

ΧΑΡΑΞΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ: ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Στη χάραξη της αναπτυξιακής στρατηγικής, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πτυχές που αφορούν τους ανθρώπινους πόρους και την αγορά εργασίας, σε δύο διαφορετικά στάδια: πρώτον, όταν αξιολογείται η συνοχή της εν λόγω στρατηγικής με τα αποτελέσματα της ανάλυσης του πλαισίου· δεύτερον, όταν πραγματοποιείται εκτίμηση των αναμενόμενων επιπτώσεων.

Όσον αφορά το δεύτερο στάδιο, η συνοχή της στρατηγικής πρέπει να αποτιμάται λαμβάνοντας ως βάση το αποτέλεσμα του σημείου 1 ανωτέρω, ιδίως την περιγραφή των μελλοντικών τάσεων και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις τους (σε σύγκριση με τη διάρθρωση της απασχόλησης· υπολογίζοντας το βαθμό κάλυψης του πληθυσμού στον

οποίο απευθύνεται· εξετάζοντας την επάρκεια σε σχέση με το εθνικό/περιφερειακό πρότυπο). Σύμφωνα με το πρόγραμμα που περιλαμβάνεται στο σημείο 3 των γενικών κατευθύνσεων, η ανάλυση της συνάφειας και της συνοχής της στρατηγικής πρέπει να εξετάζει τις επιπτώσεις για τους ανθρώπινους πόρους σε σχέση με τις βασικές ανάγκες που έχουν εντοπιστεί στην ανάλυση SWOT και τις προτεραιότητες που έχουν καθοριστεί στο ΕΣΔ.

Όσον αφορά την εκτίμηση των αναμενόμενων επιπτώσεων, στο σημείο 5 των γενικών κατευθύνσεων απαριθμούνται ορισμένα θέματα προς εξέταση. Η ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και η κατάσταση στην αγορά εργασίας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο κατά τη στιγμή που καθορίζονται οι επιπτώσεις σε μακροοικονομικό επίπεδο, όσο και ως οριζόντια πολιτική προτεραιότητα της Κοινότητας. Στο επίπεδο αυτό, η ανάλυση των επιπτώσεων θα πρέπει να αναφέρεται στις τέσσερις βάσεις της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση: τη δυνατότητα απασχόλησης, τη δυνατότητα προσαρμογής, την επιχειρηματικότητα και την παροχή ίσων ευκαιριών.

Οι αναμενόμενες επιπτώσεις πρέπει επίσης να αξιολογούνται για κάθε πρόγραμμα και πρέπει να περιλαμβάνουν το επίπεδο μέτρου. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να συμβάλει σε κάποιο βαθμό στον εντοπισμό των αναμενόμενων άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων των παρεμβάσεων για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, την απασχόληση και την κατάσταση στην αγορά εργασίας. Η ανάλυση αυτή πρέπει να έχει ως αφετηρία τη σύγκριση με το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο όπως καθορίζεται στο σημείο 1. Λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους και τις ποσοτικοποιημένες επιδιώξεις κάθε παρέμβασης, η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει στη συνέχεια να προβαίνει σε εκτίμηση του τρόπου με τον οποίο οι παρεμβάσεις που προτείνονται στο σχέδιο θα οδηγήσουν στη μετατροπή του αρχικού πλαισίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ : ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Οι κανονισμοί προβλέπουν σαφώς ότι τα σχέδια και προγράμματα, καθώς και τα ΕΕΠ για την περιφερειακή ανάπτυξη υπόκεινται σε περιβαλλοντική εκτίμηση.

Οι κανονισμοί απαιτούν ρητά τα ακόλουθα στοιχεία :

- **μια εκτίμηση της περιβαλλοντικής κατάστασης της συγκεκριμένης περιφέρειας.** Η εν λόγω εκτίμηση πρέπει να παρέχει την περιβαλλοντική κατάσταση της(ων) συγκεκριμένης(ων) περιφέρειας(ων), καθώς και τις βασικές δυνατότητες και αδυναμίες, έτσι ώστε να κατανοούνται οι δυνατότητες αλλά και οι απειλές για την οικονομική ανάπτυξη από τα περιβαλλοντικά οφέλη και βάρη της περιοχής. Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει την κλίμακα υλοποίησης της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής (και των οδηγιών). Τούτο αποτελεί το πρώτο στάδιο της εκτίμησης, που πρέπει στο μέτρο του δυνατού, να ποσοτικοποιείται.
- **μια εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της στρατηγικής και των δραστηριοτήτων που προβλέπονται στο σχέδιο και τα προγράμματα.** Στην εκτίμηση αυτή πρέπει να εντοπίζονται οι προτεραιότητες και οι στόχοι που συμβιβάζονται με τις δυνατότητες και τις απειλές. Θα πρέπει να προσδιορίζεται ο βαθμός στον οποίο το πρόγραμμα επιχειρεί να αντιμετωπίσει περιβαλλοντικά ζητήματα που είναι σημαντικά για την περιφερειακή ανάπτυξη και να προωθήσει ενεργά δραστηριότητες που προϋποθέτουν την αποτελεσματικότερη χρησιμοποίηση των πόρων και λιγότερη κατανάλωση πόρων. Έχει επίσης ως στόχο την αναθεώρηση του σχεδίου του προγράμματος από άποψη συμφωνίας του με τις σχετικές περιβαλλοντικές πολιτικές και νομοθεσία. Στην εκτίμηση θα πρέπει να εξετάζονται οι πιθανές θετικές και αρνητικές άμεσες επιπτώσεις στο περιβάλλον, καθώς και οι έμμεσες επιπτώσεις που προκύπτουν από την αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας.

Για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων δεν υπάρχουν τυποποιημένες και γενικά αποδεκτές μέθοδοι. Εντούτοις, η πλέον πρόσφατη κατάσταση εμφανίζει σημαντική πρόοδο. Για να παρασχεθεί βοήθεια στις αρμόδιες αρχές να τηρούν τους κανονισμούς και να εκτελούν τα καθήκοντά τους, η Επιτροπή προτείνει τα ακόλουθα έγγραφα :

- **“Εγχειρίδιο της περιβαλλοντική εκτίμησης σχεδίων περιφερειακής ανάπτυξης και προγραμμάτων των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ε.Ε.”.**
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ ΧΙ.
- **“Η θεματική αξιολόγηση των επιπτώσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων στο περιβάλλον”.**
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ ΧVI (υπό έκδοση).
- **“Αξιολόγηση κοινωνικοοικονομικών προγραμμάτων: εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, την απασχόληση και άλλες πρωτοβουλίες παρέμβασης”.** Συλλογή MEANS, Τόμος 5.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV : ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΙΣΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ

Σύμφωνα με το νέο κανονισμό, η ισότητα ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών, θα προωθηθεί με τη χάραξη μιας διττής στρατηγικής : μέτρα γενικής φύσης σχετικά με τα δύο φύλα και ειδικά μέτρα για τις γυναίκες.

Ο κανονισμός καθορίζει επίσης σαφώς ότι η εκ των προτέρων αξιολόγηση των αναπτυξιακών σχεδίων θα περιλαμβάνει μια εκτίμηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών :

- ***Μια εκτίμηση της κατάστασης από άποψη ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών***

Πρέπει να περιγράφεται η κατάσταση από άποψη ισότητας, χρησιμοποιώντας χωριστά στοιχεία για τα δύο φύλα. Η ανάλυση πρέπει να περιλαμβάνει :

- περιγραφή των διαφορών μεταξύ γυναικών και ανδρών από άποψη συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας και στις οικονομικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων για τις διαφορές ως προς τη συμμετοχή γυναικών και ανδρών σε διάφορους τομείς (οριζόντιος διαχωρισμός) και στη λήψη αποφάσεων (κάθετος διαχωρισμός), στο πλαίσιο επιχειρήσεων, αυτοαπασχόλησης και μέτρων ενίσχυσης της τοπικής ανάπτυξης·
- πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τις διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών από άποψη προσόντων και ικανοτήτων, καθώς και σχετικά με τη συμμετοχή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής που αφορά τη ζήτηση στην αγορά εργασίας·
- πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τα ειδικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν διάφορες ομάδες γυναικών και ανδρών για την πρόσβαση και την διατήρηση στην αγορά εργασίας, και ειδικότερα :
 - δυνατότητα παροχής υπηρεσιών πρόνοιας,
 - δυνατότητα μεταφοράς,
- πληροφορίες σχετικά με τη συνοχή μεταξύ του αναπτυξιακού σχεδίου και των προτεραιοτήτων του εθνικού σχεδίου δράσης για την απασχόληση·
- πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα των ληφθέντων μέτρων κατά τη διάρκεια των προηγούμενων περιόδων προγραμματισμού, συμπεριλαμβανομένων κοινοτικών πρωτοβουλιών (π.χ. αναφορά σε προηγούμενη αξιολόγηση)·
- ανάλυση των πιθανών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες προκειμένου να συμμετάσχουν οι ενέργειες των διαρθρωτικών ταμείων.

Η εκτίμηση αυτή θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού να ποσοτικοποιείται και θα αποτελέσει το σημείο εκκίνησης για την αξιολόγηση.

- **Μια εκτίμηση των αναμενόμενων επιπτώσεων της στρατηγικής και της βοήθειας**

Πρέπει να προσδιορίζεται ο βαθμός στον οποίο το πρόγραμμα επιχειρεί να αντιμετωπίσει αποκλίσεις σχετικά με τα δύο φύλα και η αναμενόμενη επίπτωση, κυρίως στα εξής ζητήματα :

- Ένταξη γυναικών και ανδρών στη αγορά εργασίας.
- Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση
- Ένταξη γυναικών σε επιχειρηματικές δραστηριότητες.
- Συμφιλίωση μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.
- Συμβιβασμός μεταξύ της ενεργού και της οικογενειακής ζωής.

Στο μέτρα του δυνατού, οι γενικοί αυτοί στόχοι πρέπει να μεταφράζονται σε ειδικούς στόχους σε επίπεδο προτεραιότητας και σε επιχειρησιακούς στόχους σε επίπεδο μέτρου. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση στο επίπεδο σχεδίων και ΕΕΠ πρέπει να εντοπίζει τη σχέση και τις τυχόν ελλείψεις μεταξύ των διαφόρων επιπέδων στόχων.

Τα κριτήρια επιλογής πρέπει να καθορίζονται με σκοπό την παρακολούθηση της ενσωμάτωσης της αρχής της ισότητας κατά την επιλογή του έργου. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να συνδράμει τις αρμόδιες αρχές να επιτύχουν το στόχο αυτό.

Πρέπει να θεσπιστούν δείκτες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνεται υπόψη η αρχή των ίσων ευκαιριών. Ορισμένα παραδείγματα πιθανών δεικτών, παρέχονται στο έγγραφο "Δείκτες για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση". Η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να βοηθά τις αρμόδιες αρχές να εντοπίζουν τα σημεία αναφοράς ή τα αποφασιστικά γεγονότα έτσι ώστε να ελέγχονται οι θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις.

Για την εκτίμηση των ίσων ευκαιριών δεν υπάρχει τυποποιημένη μέθοδος. Εντούτοις, η τρέχουσα πρακτική αποδεικνύει ότι επιτυγχάνεται πρόοδος. Για να βοηθηθούν οι αρμόδιες αρχές να τηρήσουν τους κανονισμούς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, η Επιτροπή προτείνει τα ακόλουθα έγγραφα :

- **συλλογή MEANS, τόμος V : "Αξιολόγηση κοινωνικοοικονομικών προγραμμάτων: εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, την απασχόληση και άλλες πρωτοβουλίες παρέμβασης"**
- **έγγραφο MEANS "Αξιολόγηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών στις παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων"** Μεθοδολογικές προτάσεις, Μάρτιος 1998.
- **"Δείκτες για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση"**. Έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V : ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΡΓΩΝ

Στον κανονισμό καθορίζονται ως μεγάλα έργα εκείνα των οποίων το συνολικό κόστος, λαμβανομένης υπόψη της συμμετοχής των Ταμείων, υπερβαίνει τα πενήντα (50) εκατ. ευρώ.

1. Ανάλυση κόστους-ωφέλειας

Στο άρθρο 25 καθορίζεται ότι, πριν από την έγκριση του έργου, η αρμόδια αρχή πρέπει να υποβάλει στην Επιτροπή μία ανάλυση του κόστους-ωφέλειας. Προ το σκοπό αυτό, ένας οδηγός⁴ που έχει δημοσιευθεί από την Επιτροπή, παρέχει σύνοψη της εν λόγω ανάλυσης, με βάση τις τρέχουσες πρακτικές των διεθνών χρηματοδοτικών ινστιτούτων.

Τα βασικά στοιχεία περιλαμβάνουν τα ακόλουθα σημεία :

Σαφής περιγραφή του έργου : σύμφωνα με το άρθρο 25 του κανονισμού, “Ένα έργο περιλαμβάνει μια σειρά μη διαχωριζόμενων από οικονομική άποψη εργασιών που πληρούν μια σαφή τεχνική λειτουργία με επακριβώς καθορισθέντες στόχους”.

Στόχοι : Βασικοί κοινωνικο-οικονομικοί στόχοι στην επίτευξη των οποίων αποσκοπεί το έργο, ιδίως τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στην απασχόληση.

Ανάλυση της σκοπιμότητας και των επιλογών : λόγοι για τους οποίους το έργο που επελέγη αποτελεί την καλύτερη επιλογή και στοιχεία σχετικά με τη βιωσιμότητά του και το συντελεστή χρήσης.

Χρηματοδοτική ανάλυση : βασισμένη σε μια λογική χρονική διάρκεια ζωής, χρηματοδοτικές εισροές και εκροές, καθώς και πρόβλεψη του εσωτερικού συντελεστή απόδοσης. Η ιδιωτική χρηματοδότηση του έργου αποτελεί επίσης βασικό θέμα της ανάλυσης.

Κοινωνικο-οικονομικό κόστος και οφέλη : η στρέβλωση των τιμών και αμοιβών, το εξωτερικό κόστος, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις, το εξωτερικό όφελος, οι επιπτώσεις στην απασχόληση και στο ισοζύγιο του σχετικού τομέα, καθώς και στην περιφερειακή ανάπτυξη, αποτελούν ορισμένα από τα βασικά θέματα.

Προεξόφληση και δείκτης οικονομικής αποδοτικότητας

Ανάλυση ευαισθησίας και ανάλυση κινδύνου : σε γενικές γραμμές τούτο σημαίνει εάν έχουν εκτιμηθεί οι κίνδυνοι που συνδέονται με το έργο. Η πτυχή αυτή ήταν η κύρια αδυναμία μέχρι σήμερα και οι νέοι κανονισμοί απαιτούν να καταβάλλονται ειδικές προσπάθειες και να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή. Το ισοζύγιο του τομέα και της υφιστάμενης ή της δυνητικής πλεονάζουσας παραγωγικής ικανότητας, έχει επίσης επιπτώσεις στην οικονομική αποδοτικότητα και τη βιωσιμότητα του έργου.

2. Κατανόηση των παραγόντων καθορισμού του κόστους

Τα σημαντικά έργα αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες κατά τη φάση της εφαρμογής λόγω του γεγονότος ότι οι δαπάνες έχουν εκτιμηθεί ανεπαρκώς. Οι βασικοί καθοριστικοί παράγοντες του αρχικού κόστους του έργου, καθώς και οι παράγοντες που μεταβάλλουν

⁴ "Οδηγός για την ανάλυση κόστους-ωφέλειας των σημαντικότερων έργων", Επιτροπή, 1997

το κόστος με την πάροδο του χρόνου, πρέπει να εντοπίζονται από την έναρξη του έργου. Για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού οι υπηρεσίες της Επιτροπής έχουν δημοσιεύσει ειδικό έγγραφο⁵.

⁵ "Κατανόηση και παρακολούθηση των καθοριστικών παραγόντων του κόστους για έργα υποδομής", Επιτροπή, 1998

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI : ΕΝΤΥΠΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

1. ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

- “Έγγραφο εργασίας 1: Vademecum για σχέδια των Διαρθρωτικών Ταμείων και έγγραφα προγραμματισμού 2000-2006”. Έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής.
- “Έγγραφο εργασίας 3: Δείκτες για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση”. Έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής.
- “Έγγραφο εργασίας 4: Χρησιμοποίηση του αποθεματικού επίδοσης”. Έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής

2. ΕΓΓΡΑΦΑ «MEANS» (ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ)

- “Αξιολόγηση κοινωνικο-οικονομικών προγραμμάτων : σχέδιο αξιολόγησης και διαχείριση” (Evaluating socio-economic programmes: evaluation design and management). Τόμος 1 * (EN-FR)
- “Αξιολόγηση κοινωνικο-οικονομικών προγραμμάτων : επιλογή και χρησιμοποίηση δεικτών για τον έλεγχο και την αξιολόγηση” (Evaluating socio-economic programmes: selection and use of indicators for monitoring and evaluation). Τόμος 2 * (EN-FR)
- “Αξιολόγηση κοινωνικο-οικονομικών προγραμμάτων : κυριότερες τεχνικές και μέσα αξιολόγησης” (Evaluating socio-economic programmes: principal evaluation techniques and tools). Τόμος 3 * (EN-FR)
- “Αξιολόγηση κοινωνικο-οικονομικών προγραμμάτων : τεχνικές λύσεις για την αξιολόγηση στο πλαίσιο εταιρικής σχέσης” (Evaluating socio-economic programmes: technical solutions for evaluating in partnership). Τόμος 4 * (EN-FR)
- “Έγκάρσιες αξιολογήσεις των επιπτώσεων στο περιβάλλον, την απασχόληση και άλλες προτεραιότητες παρέμβασης” (Transversal evaluations of impacts on the environment, employment and other intervention priorities). Τόμος 5 * (EN-FR)
- “Γλωσσάριο 300 εννοιών και τεχνικών όρων” (Glossary of 300 concepts and technical terms). Τόμος 6 * (EN-FR)
- Έκδοση MEANS: “Η εκτίμηση της ποιότητας των εκθέσεων αξιολόγησης” (L'appréciation de la qualité des rapports d'évaluation). (EN, FR)
- “Αξιολόγηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών στις παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων” (Evaluating the application of the principle of equal

* Πρόκειται να δημοσιευθεί προσεχώς από την υπηρεσία εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (OPOCE).

opportunities in Structural Funds interventions), Μεθοδολογικές προτάσεις. (EN, FR)

3. ΛΟΙΠΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

- «Οδηγός για την ανάλυση κόστους-ωφέλειας των μεγάλων έργων », Επιτροπή, 1997 (EN, FR, DE, EL, ES, PO, IT)
- «Κατανόηση και παρακολούθηση των παραγόντων καθορισμού του κόστους έργων υποδομής», Επιτροπή, 1998 (EN, FR, DE, EL, ES, IT)
- «Υπολογισμός των θέσεων απασχόλησης : τρόπος αξιολόγησης των επιπτώσεων από τις παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων στην απασχόληση», Επιτροπή, 1997 (EN, DE, FR)

4. ΛΟΙΠΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

- «Πρακτικά της ευρωπαϊκής συνδιάσκεψης για τις πρακτικές αξιολόγησης στον τομέα των διαρθρωτικών πολιτικών». Έγγραφο της Επιτροπής
- «Ενδιάμεση ανασκόπηση των διαρθρωτικών παρεμβάσεων - Στόχοι 1 και 6» (1994-1999), Έγγραφο της Επιτροπής
- «Εγχειρίδιο περιβαλλοντικής εκτίμησης των σχεδίων και προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης, στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ», Έγγραφο της Επιτροπής (EN, DE, FR, EL).